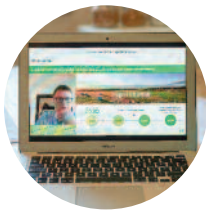

**Koll på
mötena
i orostider**

Sidan 4-5

**En ovanligt
digital
stämma**

Sidan 8-9

**"Dra nytta av
din distrikts-
styrelse!"**

Sidan 10-11

Groddden

**Nr 3
Maj 2020**

En medlemstidning
från Lantmännen

www.lantmannen.com

**Mottagning
i skörd ska
bli effektivare**

Sidan 20-22

**Nya plattformar
för framtidens
lantbruk**

Sidan 28-29

**Josefin
bytte kontoret
mot ladugården**

Sidan 16-17

REDAKTION

Grodden, Lantmännen, 205 03 Malmö
Tel växel: 010-556 00 00
grodden@lantmannen.com

CHEFREDAKTÖR

Anna Carlström
Tel: 010-556 09 68
anna.carlstrom@lantmannen.com

REDAKTÖR

Helena Holmkrantz
Tel: 010-556 06 43
helena.holmkrantz@lantmannen.com

LAYOUT

Jan Reinerstam, Pagarango

OMSLAGSBILD

Josefin Svensson i Bjurholm är en av Lantmännens ambassadörer. Bild: Gunnar Svedenbäck

UPPLAGA

Grodden är Lantmännenkoncernens informationstidning till ägarna. Lantmännens medlemmar (ägare) får tidningen som medlemsförmån. Upplagan är cirka 38 000 exemplar. Tidningen utkommer med 6 nummer per år.
Tryckeri: V-Tab i Landvetter

DISTRIBUTION

Tidningen distribueras som posttidning B till ägarna. Den distribueras även internt inom Lantmännen.

ADRESSÄNDRING

Medlemmar: Meddela kundregistret.
Tel 010-556 00 00
cf.ssc.kundregister@lantmannen.com
Övriga: Kontakta redaktören

ANNONSBOKNING

Mediavalet
Kontaktperson: David Martinez-Lundström
E-post: david @ mediavalet.se
Tel: +46 735 699 350

ANNONSMATERIAL

Tekniska upplysningar: Annonser ska levereras till Mediavalet som tryckfärdiga pdf-filer, bilder i 300 dpi. E-post: david @ mediavalet.se

ANNONSFORMAT (i mm) och priser

Format	Mått (mm)	Pris
1/1 sida (satsyta)	225x320	18 500:-
1/1 sida (utfallande*)	250x350	18 500:-
1/1 sida (sista sidan*)	250x320	20 500:-
1/2 sida (stående)	106x320	10 500:-
1/2 sida (liggande)	225x155	10 500:-
1/4 sida (stående)	106x155	5 600:-
1/4 sida (liggande)	225x74	5 600:-
1/8 sida (stående)	49x155	3 100:-
1/8 sida (liggande)	106x75	3 100:-

* +3 mm skärsmån vid utfallande
Moms tillkommer på samtliga priser.

Priserna ovan baseras på färdigt material, enligt tekniska upplysningar. Övrigt arbete debiteras.

PRELIMINÄR UTGIVNING 2020

(med reservation för ändringar)

Nr	Utgivning	Materialdeadline
4	21/9	28/8
5	14/12	18/11

Lantmännen är ett lantbrukskooperativ och norra Europas ledande aktör inom lantbruk, maskin, bioenergi och livsmedel. Vi ägs av 20 000 svenska lantbrukare, har 10 000 anställda, har verksamheter i ett 20-tal länder och omsätter 50 miljarder SEK på årsbasis. Med basen i spannmål förädlar vi åkermarkens resurser för ett livskraftigt lantbruk. Några av våra mest kända varumärken inom livsmedel är AXA, Bonjour, Kungsörnen, GoGreen, Gooh, FINN CRISP, Korvbrödsbagarn och Hatting. Vårt företag är grundat på kunskap och värderingar som har funnits i generationer hos våra ägare. Genom forskning, utveckling och verksamhet i hela värdekedjan tar vi tillsammans ansvar från jord till bord. Läs gärna mer på www.lantmannen.se.

Signerat

Att kombinera empati och affärsmässighet

Vi brukar säga att Lantmännen inte är något vanligt företag och i år var det heller ingen vanlig föreningsstämma. På grund av coronapandemin beslutade vi i styrelsen tidigt att stämman skulle genomföras digitalt. På väg hem från Stockholm – ja, jag var faktiskt på plats – kände jag mig både stolt och glad. Vi genomförde en "kompakt-stämma" med omröstningar, inlägg från fullmäktige, föredrag och vi fattade många viktiga beslut. Ett varmt tack till er alla fullmäktige som engagerat er i utbildningar och sedan deltog i stämman via webben!

Att tala om att kriser föder kreativitet och gör att vi utmanar oss själva lite extra kan låta fänt. Men denna gång var det precis vad som hände. Vi fick möjligheten att utnyttja ny teknik och lära oss något nytt som vi kan dra nytta av i framtiden. Jag menar inte att alla stämmor ska vara digitala, men jag menar att när vi samlar våra gemensamma resurser kan vi nå nästan hur långt som helst! I mitt anförande lyfte jag fram flera effekter av den kris vi befinner oss i. Lantbruket har hamnat i fokus och en bekräftelse på det är klassningen av lantbruk och livsmedelsindustri som samhällsviktig verksamhet.

Jag tycket också man märker att engagemanget för livsmedelsproduktionen har uppvärderats, det finns definitivt ett ökat intresse för inhemsk mat och närodlade produkter. När efterfrågan på vetemjöl och havregryn ökar, ökar också medvetenheten om att produkterna faktiskt har ett ursprung, i en annan form innan de hamnar på hyllan! Den insikten verkar också gå upp inte bara för konsumenter, utan också för politikerna som på allvar talar om lager och krisberedskap.

I det här sammanhanget har Lantmännen mandat och potential att ta ett strategiskt ansvar för jordbruket och stora delar av livsmedelssektorn. Hur vi agerar påverkar hela värdekedjan. Vi har också fått förtroendet att samarbeta i många betydande forum för att säkerställa en svensk livsmedelsproduktion – nu och framåt. Vår långsiktighet och ägarmodell är en garant för stabilitet i en otrygg tid.

På stämman fattade fullmäktige beslut om den högsta utdelningen någonsin – 733 miljoner till Lantmännens medlemmar, aktiva svenska bönder. Att Lantmännen kan leverera medlemsnytta i likvida medel (som vi alla vet behövs i lantbruket) samtidigt som vi satsat betydande resurser på investeringar i infrastruktur och förädling – bland annat Hargshamn, Hammenhög och Kimstad – och dessutom gjort stora satsningar i forskning och innovation är starkt. Utdelningen är på våra konton mindre än två veckor efter stämman, samtidigt som vi satsar långsiktigt för framtida utveckling och möjliga utdelningar. Man kan utan att tveka konstatera att vi har ett erbjudande som skapar värde i dag, i morgon, och i övermorgon!

Inom Lantmännen har arbetet med Tillväxtpaketet för svenskt lantbruk varit ett prioriterat område under våren. Talar vi om betydelsen av ett starkt lantbruk och en framgångsrik livsmedelsindustri måste vi satsa framåt. En viktig del i paketet är Lantbrukets dataplattform, ett projekt som är betydligt viktigare och mer spännande än det låter! Att den digitala utvecklingen inom lantbruket går allt snabbare och olika systemen i våravverksamhet blir mer och mer avancerade är inte någon nyhet.

Därför är projektet mycket aktuellt, det handlar om att underlätta säker delning av data och digital utveckling som kan bidra till lönsamhet, innovation och hållbarhet hos lant-

I sommar kommer fler än vanligt att njuta av den svenska landsbygden, av svensk natur och svensk mat – det kan ge både lantbruket och Lantmännen nya möjligheter. Tillsammans tar vi ansvar från jord till bord!

bruksföretagen. Genom att möjliggöra användning av information från olika datakällor kan produktiviteten öka inom jordbruket, samtidigt som användningen av produktionsmedel kan effektiviseras och att vi lantbrukare kan ta del av det värde som skapas när lantbruksdata delas. En annan viktig faktor handlar om att stärka svenska lantbrukarens insyn, kontroll och ägarskap av den grunddata som skapats i våra verksamheter. Tänker man på alla de möjligheter som finns, tycker jag att projektet är en oerhört spännande möjlighet att titta in i framtiden!

I mitt anförande på stämman inledde jag med att tala om kombinationen empati och affärsmässighet. Lantmännen är i grunden ett affärsdrivande företag, men vår bas handlar om samverkan och gemensamma möjligheter. Att vi skänkte de måltider som inte kunde bokas av i samband med stämman till Stadsmissionen gör mig mer än glad. Att ställa om delar av vår produktion inom Agroetanol och Reppe till handsprit är ett annat exempel på att vi tar ett brett ansvar. Jag vill också tacka alla medarbetare inom Lantmännen som på olika sätt bidragit till att hålla igång våra verksamheter i en tuff tid – från fodertillverkning till kvarnar och maskinreparationer. Stort tack!

Under våren har många aktiviteter stannat upp, det kan gälla allt från trevliga middagar till efterlängttade lantbruksmässor. Men mycket pågår precis som vanligt. Vårbruket rullar fram över landet, våra kor fortsätter att mjölka, rapsen blommar och snart ska ensilaget skördas. I sommar kommer fler än vanligt att njuta av den svenska landsbygden, av svensk natur och svensk mat – det kan ge både lantbruket och Lantmännen nya möjligheter. Tillsammans tar vi ansvar från jord till bord!

Jag vill önska er alla en riktigt fin sommar!

Per Lindahl

Styrelseordförande

Minimiomsättning är grunden för medlemskap

2019 började Lantmännen tillämpa nya regler för hur mycket man måste omsätta med Lantmännen per år för att vara medlem. Även i år kommer en uppföljning att göras av minimiomsättningen.

Lantmännen är en affärsdrivande verksamhet där fokus är affären med medlemmarna som bedriver ett aktivt lantbruk. En grundförutsättning inom en ekonomisk förening som Lantmännen är en ekonomisk relation mellan medlem och förening.

Under 2019 började Lantmännen tillämpa nya regler i stadgarna som innebär att

man som medlem ska omsätta i snitt 10 000 kr per år med Lantmännen över den senaste fem-årsperioden. I höstas gick brev ut till dem som inte nådde upp till denna omsättning och Lantmännen informerade om möjligheten att handla för fortsatt medlemskap.

Under 2020 tillämpas samma regelverk. Grundregeln är att du som medlem ska ha en insatsgrundande handel med Lantmännen på minst 10 000 kr per år i genomsnittlig omsättning de senaste fem åren, 2015–2019.

I andra hand görs en upp-

följning av om du omsatt i snitt 10 000 kr per år under 2019 och 2020. Med början i maj kommer Lantmännen via brev informera dem som berörs om hur man kan agera för att fort-

satt vara kvar som medlem i Lantmännen, om man inte nått upp till den genomsnittliga omsättningen.

Insatsgrundande handel omfattar köp från och försäljning till Lantmännen Lantbruk, samt inköp från Lantmännen Maskin och Swecon. Som medlem har man hela 2020 på sig att nå upp till sin minimi-omsättning.

Text: Anna Carlström

Antti Snellman ny vd för Lantmännen Agro Oy

Antti Snellman blir ny vd för Lantmännen Agro Oy som sedan årsskiftet består av både foder- och återförsäljarverksamhet.

Närmast kommer Antti från en position som vd för Avena Nordic Grain, ett företag som handlar med spannmål, oljeväxter och foderprodukter på den finska marknaden. Innan dess var Antti driftschef på Altia Corporation. Antti har också lång erfarenhet av försäljning genom återförsäljare och B2B.

– Jag känner mig privilegierad att få ta mig an rollen som ny vd för Lantmännen Agro Oy och ser fram emot att tillsammans med medarbetarna utveckla företaget till att bli en ännu starkare spelare på den finska marknaden. Lantmännens starka värdekedja skapar goda förutsättningar för Lantmännen Agro Oy att utveckla vårt

Antti Snellman.

samarbete med finska lantbrukskunder. Samtidigt vill jag också tacka min företrädare Antti Meriläinen för den fina grund han byggt upp inom Lantmännen Agro Oy, säger Antti Snellman, som tillträder som vd 1 juni.

Nuvarande vd i Lantmännen Agro Oy, Antti Meriläinen, har valt att lämna vd-positionen för att bli återförsäljare av lantbruksprodukter.

Maskin får nya regioner

Lantmännen Maskin går från tio till fem regioner med två regionchefer i varje region. Det är en av de förändringar som är tydligast utåt när bolaget gör en genomgripande organisationsförändring med start i maj. Målet med förändringen är en tydligare organisation. Det ska också ge alla medarbetare större möjlighet att bli expert inom ett specifikt område och därmed bättre möjlighet att utveckla och effektivisera verksamheten.

När det gäller regionindelningen är det även ett sätt att närma sig både Lantmännen Lantbruk och medlemsorganisationen. De två cheferna i varje region kommer ha varsitt ansvarsområde – förmarknad respektive servicemarknad. Regionerna fördelas om för att bli mer lika i antal anläggningar och antal medarbetare.

Nyvald i koncernstyrelsen

Till ny ledamot i koncernstyrelsen valdes Jan Ehrensvärd, växtodlare och äppelodlare från gården Tosterup mellan Tomelilla och Ystad.

Till koncernstyrelsen omvaldes även Per Wijkander och Sonat Burman-Olsson (extern ledamot).

Övriga ledamöter i koncernstyrelsen är Per Lindahl, omvaldes till ordförande, Hans Wallemyr, omvaldes till vice ordförande, Gunilla Aschan, Johan Mattsson, Henrik Wahlberg och Johan Bygge (extern ledamot).

Ny förtroendevald revisor blir Kristina Glantz-Nilsson som sköter uppdraget tillsammans med de omvalda Maude Fyrenius och Jimmy Grinsvall.

Koncernvalberedningen får tre nya ledamöter: Desirée Nyman, Marianne Andersson

Jan Ehrensvärd.

och Henrik Claesson. Ordförande för valberedningen blir Göran Brynell och till vice ordförande valdes Anders Rickardsson.

Till ny ordförande för förtroenderådet valdes Christian Hidén, vice ordförande blir Joakim Borgs.

Magnus Kagevik blir operativ chef

Magnus Kagevik, chef för division Energi, utses till operativ chef för koncernen (COO – Chief Operating Officer) – en ny roll i koncernen. Magnus kommer i rollen som COO fortsatt att rapportera till Per Olof Nyman, vd och koncernchef.

I samband med denna förändring blir Magnus övergripande ansvarig för divisionerna Lantbruk och Energi. Magnus bibehåller sin position som chef för division Energi och Elisabeth Ringdahl fortsätter i sin roll som chef för division Lantbruk, men kommer fortsättningsvis att rapportera till Magnus i rollen som COO.

Organisationen i övrigt påverkas inte och båda kommer att sitta kvar i Lantmän-

Magnus Kagevik.

nens koncernledning.

– Det ska bli intressant att jobba med mer koncernövergripande frågor och att stärka samarbetet mellan divisionerna. Elisabeth och jag kommer att ha ett nära samarbete kring viktiga frågor som till exempel spannmålsförsörjning, säger Magnus Kagevik i en kommentar till förändringen som trädde i kraft den 1 maj.

Handel med emissionsinsatser

Orderperiod Nr	Antal köp styck	Antal sälj styck	Transaktionspris procent	Omsatt volym styck
2020				
1	24	109	132	5 254 437
2	25	132	133	5 928 740
3	19	105	135	5 194 346
4	23	26	125	4 461 311

Kommande handelsdagar 2020

26 maj, 15 juni, 13 juli, 17 augusti, 14 sep, 13 okt, 2 nov, 23 nov och 14 december.

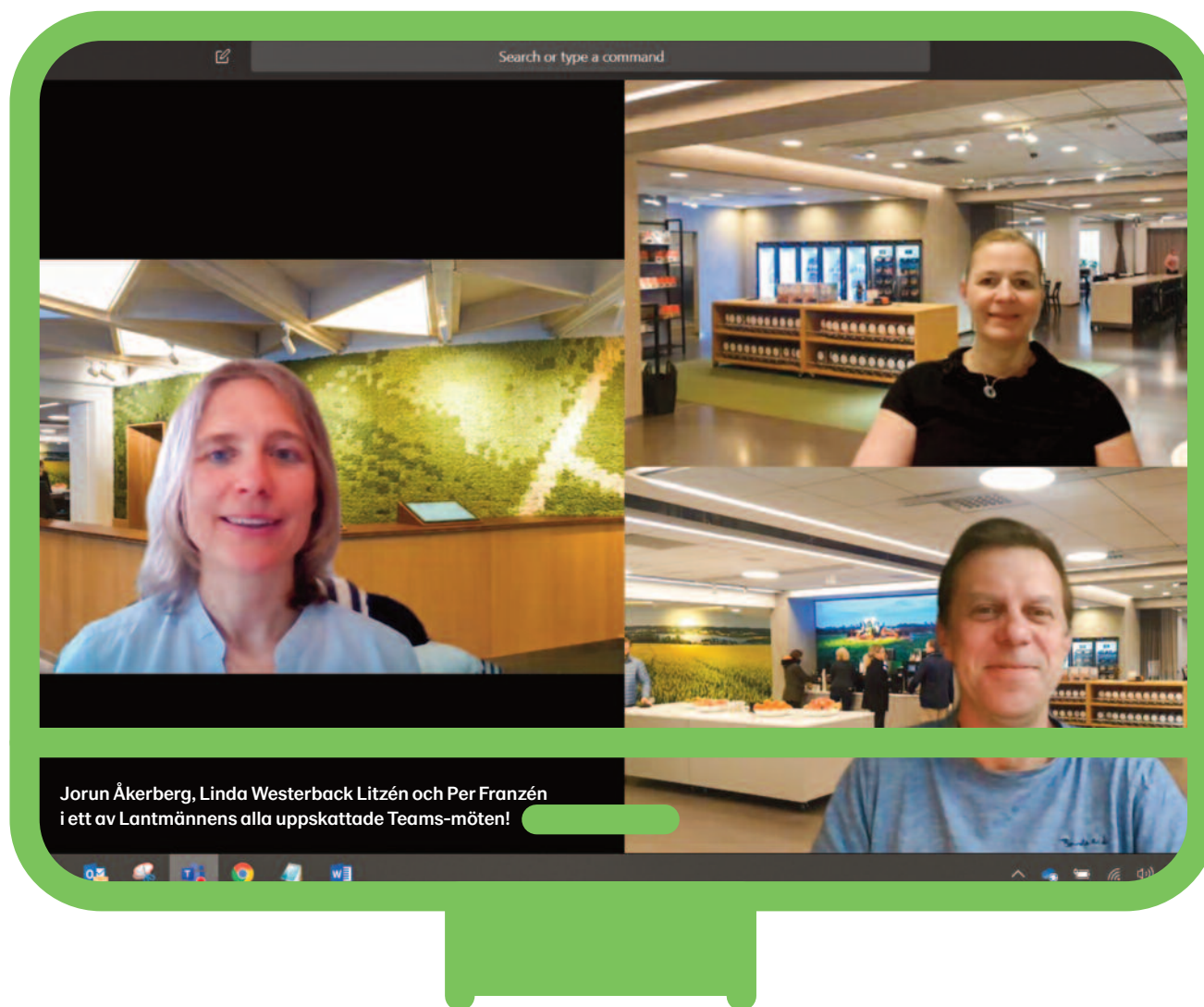
Kompletterande information, handelsregler och orderblankett för köp/sälj finns på Lantmännens hemsida lantmannen.com/emissionshandel

Kontoöversikt och gällande räntesatser

Lantmännen Lantbruk/ Maskin SE	Aktuella räntesatser 1 maj 2020	
Kundreskontra		
Fakturor, dröjsmålsränta	efter förfallodag	11,80 %
Kundreskontra		
Finansieringstjänst	efter förfallodag	5,55 %
	efter nytt förfalldatum	11,80 %
Avräkningskonto fr o m 5 juni	tillgodo	0,00 %
Avräkningskonto	skuld	1,80 %
Avräkningskonto	spannmålsförsäkring	1,80 %
Avräkningar, disponibelt	endast medlemmar	0,70 %
Sparmedel	endast medlemmar	0,70 %

Har du frågor om dina konton eller sparmedel? Kontakta cf.ssc.kassatjanst@lantmannen.com

Coronapandemin fortsätter svepa över världen och påverka förutsättningarna i alla branscher. Restaurangbesök byts mot middagar i hemmaträdgården och mycket i samhället sätts i vänteläge. IT-branschen har svettiga dagar för att verksamheter som Lantmännen ska kunna fortsätta rulla på utan fysiska möten. Grodden har pratat med några av de dolda nyckelspelarna som ser till de digitala mötena fungerar.

IT visar vägen i nya tider

– Tro det eller ej, 2005 ansågs faktisk IT som en arbetsmiljöfara. Men nu, 15 år senare mitt i coronapandemin, ses vi lite som en räddare i nöden för att Lantmännen ska kunna bedriva verksamheten med full kraft.

Det berättar Linda Westerback Litzén, chef för Service operation på Lantmännen IT i Stockholm. Hon började på Lantmännen IT 2004 och det har tagit många år att bygga upp IT-system och konsolidera dem över hela koncernen och för alla verksamhetsområden. Så kom pandemin och på bara några veckor kom vi alla in i en dramatiskt ny situation där allt skulle ske digitalt. Men skulle det fungera? Skulle kapaciteten räcka? Skulle rätt verktyg för att ersätta dagliga arbetet på kontoren finnas tillhanda? Det korta

Lantmännen IT var väl förberedda och på tårna när coronapandemin bröt ut. IT-systemen höll för trycket och en uppsjö av lösningar har kunnat ersätta och komplettera de traditionella arbetssätten. Nu ligger fokus på att utveckla möteskultur, arbetsledning och sociala samspel, allt det som tidigare var självklart, men som nu har fått en annan dimension i och med pandemins krav på minskad fysisk närvaro och kontakt.

svaret är att – ja det gjorde det!

– Systemen stod pall! Allt rullar på och vi känner oss verkligen stolta över vad vi åstadkommit, konstaterar Linda.

Från att under åren ibland varit lite av en slagpåse, när systemen krånglat lite och upplevts omoderna, så har IT fått en helt ny betydelse. Men, enligt

Jorun Åkerberg, handlar det inte bara om IT. Hon ansvarar för Microsoft Office samarbetsverktyg "Teams" som är tillgängligt för i stort sett alla användare i koncernen och även används av förtroendevalda medlemmar. Det traditionella inarbetade arbetsmönstret på kontoren och i distrikten kan nu ersät-

tas med digitalt lagarbete. Man delar dokument, chattar, har videomöten, planerar tillsammans i det digitala verktyget. Per Franzén, ansvarig för onlinemötestjänster delar Joruns positiva erfarenheter av övergången till digitala arbetsverktyg:

– Jag har nog aldrig upplevt att man så fritt delar med sig av erfarenhet och kunskap som nu. Samtidigt får vi in mycket respons från användarna om vad vi ska förbättra och prioritera.

Bland det viktigaste på en arbetsplats – och som tas för givet – är den sociala samvaron, det dagliga småpratet, umgänget som är en mix av arbete och privat. Ganska snabbt blev saknaden av detta påtaglig och skapade många kreativa lösningar som "digifika" och digital After Work.

– Digifikan är riktigt trevlig och nu kan vi även fika med kollegorna nere i

4 snabba om Lantmännen IT i ett coronaperspektiv

1 Lantmännen IT hade redan innan pandemin en satsning på molntjänster med fokus på möten och samarbete online. Tekniken fanns etablerad och väl fungerande vid pandemins utbrott.

2 Ambassadörer inom hela koncernen lärs upp och finns i vardagen bland kollegor som inspiratörer och kunskapsförmedlare, så kallade Digital Heroes. Programmet sjuksattes i samband med pandemin och har bidragit till att forma ett tvärfunktionellt nätverk.

3 Teams är en del av Office 365-portalen och används för samarbete, projekthantering, erfarenhetsutbyte med mera. Även som ersättare för fiket, så kallad digifika, men även för en snabb morgonhälsning innan arbetsdagen drar igång.

4 Teknik är bara ett medel. Nu läggs mycket kraft på att kunna hantera de "mjuka värdena" i den av pandemin accentuerade digitaliseringen. Att kunna fånga upp allt det som vi tar för givet i det dagliga arbetet på möten, på kontoret med mera.

Lantmännen IT

- Supporter och levererar IT till 255 olika sajter inom Lantmännen. 191 av dessa finns i Sverige och knutpunkten är Lantmännens svenska datacenter.

- Lantmännen har drygt 6 400 persondatorer i 16 länder knutna till Lantmännen IT.

- Före pandemin fanns det redan 67 anslutna videosystem och sedan dess har efterfrågan ökat stort.

- Ett av verktygen i Microsoft Office 365 är "Teams". Det används för samarbete och har under coronakrisen på kort tid fått ett ökat nyttjande från 12 procent till drygt 40 procent. Under januari 2020 hade 572 användare deltagit i ett Teams-möte, i april var siffran 2 747 användare.

Lantmännen har flera samhällsviktiga funktioner för Sverige och vi är stolta över att ha lyckats möjliggöra fortsatt trygg och stabil produktion av livsmedel precis som innan pandemin, och samtidigt ha en personal som är omhändertagen och trygg. Det handlar inte bara om IT det handlar om så mycket mer.

Linda Westerback Litzén

Malmö. Det är bra att kunna se varandra och få en stunds samvaro, menar Linda, Jorun och Per samfällt.

Arbetet med att hantera distriktsstämmor och föreningsstämman har varit viktig. Distriktsstämman var halvdigitala och i skrivande stund avhålls föreningsstämman – en heldigital sådan – med ett speciellt digitalt mötesverktyg där man både kan begära ordet och rösta. En intressant aspekt är hur diskussion och beslut påverkas av digitaliseringen.

– Påverkan från informella ledare kanske inte blir lika stort. Diskussioner kanske leder till andra tankar och andra beslut än vad som varit fallen vid de traditionella stormötena, reflekterar Linda Westerback Litzén.

Och det leder in på tankar om framtiden. Precis som Lantmännen IT var på tårna och förberedda med system och

kapacitet för den digitala boomen när coronapandemin eskalade, ligger nu fokus på planering för framtiden. För hur blir det efter pandemin, eller snarare när den klingar av? Blir det en mix av den traditionella arbetskulturen och det man ställt om till under pandemin? För att möta detta jobbar IT tillsammans med HR i arbetet med den digitala möteskulturen och även med stöttning till chefer i det nya ledarskap som krävs.

– Man kan ju inte på samma sätt som tidigare läsa av medarbetarna, hur de mår, eller känna av kroppsspråk och allt det subtila som vi människor är suveränt bra på och receptiva för, menar Linda, som avslutar: Återigen, det vi alla håller på med är inte bara en IT-fråga utan en förändringsresa. Och den har bara börjat!

Text: Hans Jonsson/Cumulus info

Lantbruk tuffar på – Det känns bra i magen!

Så sammanfattar Elisabeth Ringdahl, divisionschef Lantbruk på Lantmännen nuläget vad gäller coronapandemins påverkan på verksamheten. Magkänslan är inte bara en känsla utan en realitet som grundar sig på att verksamheten tuffar tryggt på med "Business as usual" nästan opåverkad av pandemin. Så har det faktiskt varit under hela 2020 trots Coronapandemins allt större och omvälvande påverkan på samhället och världen i stort. Det finns för Lantmännen Lantbruk inga egentliga orosmoln framöver – om inte situationen förvärras dramatiskt. Och det finns det inga tecken på så här i slutet av april.

Då är det när detta skrivs något helt annat som oroar lantbrukarkåren, nämligen torkan. Det är bara två år

sedan den slog till och med det i färskt minne och dagens situation så skapar det nog en del återhållsamhet menar Elisabeth. En återhållsamhet som – kanske tillsammans med coronans allmänna dämpande effekt – har minskat efterfrågan på lantbruksmaskiner.

– Ja det är det enda området vi märker en viss nedgång i. Men för foder, växtodling och spannmål rullar det på precis som vanligt, betonar Elisabeth.

Verksamheten i Finland fungerar bra och samma gäller Baltikum.

– Logistikten fungerar, ingen hamstring har skett, vi har inte drabbats av något större bortfall på grund av sjukdom och vi får fram i princip alla produkter som efterfrågas, så läget känns stabilt och tryggt avslutar Elisabeth.

Text: Hans Jonsson
Cumulus information

Agroetanol levererar råvara till handsprit

Coronaviruset spridning har mångdubbelt efterfrågan på handsprit. I förra numret av Grodden kunde vi berätta om att Lantmännen Reppe redan i mars började leverera råvara till handsprit. Sedan dess har även Lantmännen Agroetanol hunnit ställa om en del av sin produktion för att bidra med stora volymer.

Råvaran går till till redan etablerade handsprit- och ytdesinfektionstillverkare i Sverige, Danmark och Finland. Dessa tillverkare har upparbetade processer och kundunderlag men saknar själva råvaran – etanolen.

Det finns dock inga planer på att satsa långsiktigt på handsprit.

– Vi har valt att ställa om för att stödja i en tuff situation. Så länge det finns en efterfrågan kommer vi att fortsätta att leverera till handspritstillverkarna. Sen går vi tillbaka till vår vanliga verksamhet, säger Lars-Gunnar Edh, vd på Lantmännen Agroetanol.

BILD: THERESE SCHWARZ

240 frukostpaket och luncher till Stadsmissionen, Mariatorget.

Stämmans luncher skänktes till behövande

När Lantmännens föreningsstämma blev digital fanns bokningen på ett av Stockholms större hotell kvar, en bokning som inte gick att skjuta på framtiden och som måste betalas. Men för att bokningen skulle komma till någon nytta beslöt man att skänka både frukost och lunch till behövande. På dagen för stämman, den 7 maj, gick därför en budbil med 240 frukostpaket och lika många portionsförpackade luncher till Stadsmissionen, Mariatorget.

Swecon

Hos Swecon snurrar hjulen fortfarande

Swecon har alltid bidragit till Lantmännens goda resultatutveckling och de första tre månaderna av det här året fortsatte vara riktigt bra för bolaget. Marknaden var stark och orderstocken stor. Samtidigt blev det efter hand uppenbart att bilden var på väg att förändras när pandemin drog in över världen.

– Ganska snart förstod vi att saker och ting inte skulle fungera normalt. När Volvo CE stängde ner sin tillverkning i

mitten av mars för att skydda sina medarbetare och anpassa sig till en förväntad nedgång på marknaden blev vi

så klart oroliga att vi inte skulle kunna leverera de fordon som marknaden efterfrågade, berättar Håkan Pettersson, chef för affärsområde Swecon.

Swecon gick in i pandemikrisen med en hög orderstock som efter hand har minskat beroende på att efterfrågan är något avvaktande i nuläget.

– Världen går från Coronakris till efterfrågekris och givetvis måste vi anpassa oss till en annan takt på efterfrågan. Vi har valt att införa så kallad korttid, alltså kortare arbetsdagar, på vissa centrala och regionala funktioner

mellan 20 april och 20 juni. På serviceverkstäderna har vi fortfarande bra fart. *Hur ser det ut med reservdelar?*

– Det har varit en viss eftersläpning beroende på transportstörningar, men vi har fått in reservdelar efter hand så den sidan fungerar bra.

Hur är det med bemanningen på verkstäderna?

– Vi såg att sjukfrånvaron gick upp i början av krisen, men den har minskat igen. Nu är den faktiskt lägre än förväntat och det gäller Swecons alla marknader (i Sverige, Tyskland och Baltikum).

Maskinerna rullar för fullt

Trots en global och dramatisk påverkan från coronapandemin så är maskinanvändandet fortfarande på höga nivåer hos Swecons kunder, vilket sänder positiva signaler till hela anläggningsbranschen.

Efter en kort period med nedstängning av Volvos fabriker under våren så är produktionen av maskiner igång igen.

– Swecons kunder kan känna trygghet i att kunna säkra sitt maskinbehov. Samtidigt ser vi att kunderna har arbete för sina existerande maskiner i verksamheter som ser ut att ha påverkats mindre av pandemin än övriga delar av samhället. Det som är glädjande är att vi nu har högre maskinanvändning för yngre maskiner jämfört med samma period förra året. Maskinparken med många år i tjänst används något mindre än under 2019 – men skillnaden minskar, säger Swecons marknadschef Magnus Halvarsson.

Framöver hoppas Swecon på att de satsningar som regeringen har föreslagit för underhåll av vägar och järnvägar kommer

Magnus Halvarsson, marknadschef Swecon.

att ge en mer långsiktig stabilitet för branschen och ytterligare ökningarna i maskinutnyttjandet framöver.

Överblicken över maskinanvändandet får Swecon genom systemet CareTrack från Volvo CE. Systemet ger både kunderna och Swecon värdefulla data kring drift, underhåll och proaktiva åtgärder för att optimera verksamheten.

Håkan Pettersson, chef för affärsområde Swecon.

I Sverige rullar ju de flesta byggprojekt på eftersom vi inte har så kraftig nedstängning. Har Swecon sett någon skillnad i maskinutnyttjandet hittills under coronapandemin?

– Vi samlar in data från uppkopplade maskiner och kan se vilka som används och hur de används. Det förefaller som att de äldre maskinerna används

mindre, medan de nya tas ut i arbete. Generellt ligger maskinanvändandet fortfarande på höga nivåer hos Swecons kunder, vilket sänder positiva signaler till hela anläggningsbranschen.

Hur förbereder ni er för framtiden? "det nya normala" efter Corona?

– Vi tittar på olika scenarier i vår affärssplan. Det är enormt svårt att ens gissa

” Vi såg att sjukfrånvaron gick upp i början av krisen, men den har minskat igen. Nu är den faktiskt lägre än förväntat.

vad krisen kommer att föra med sig, men generellt tror vi att vi kommer att se svagare efterfrågan resten av året. Därefter kommer nog hjulen att börja rulla fortare igen. Vi tror inte att vi kommer tillbaka till samma höga nivå igen det närmaste året. Våra scenarier bygger på en lägre nivå, som sakta men säkert kommer att gå tillbaka till någon slags normalnivå igen.

Hur lång tid tror du att det tar att komma tillbaka?

– Jag skulle gissa att vi lite snabbare kommer att vara tillbaka till normal aktivitet i Sverige jämfört med andra länder. Det finns ett antal stora projekt som måste slutföras. Förfarten i

Stockholm är ett sådant även byggprojekten i Göteborg kommer att behöva fortsätta. Troligen blir det lite långsammare tempo, kanske lite ryckigare tidschema, men arbetet kommer ändå att fortsätta.

I månadsskiftet april-maj beslutade Volvo CE att återuppta produktionen i sina fabriker runtom i Europa. Även om korttidspermitteringen av personal har förlängts är man nu åter igång med att producera anläggningsmaskiner. Swecon följer noga utvecklingen och gör bedömningar och anpassningar utifrån kundernas behov och efterfrågan.

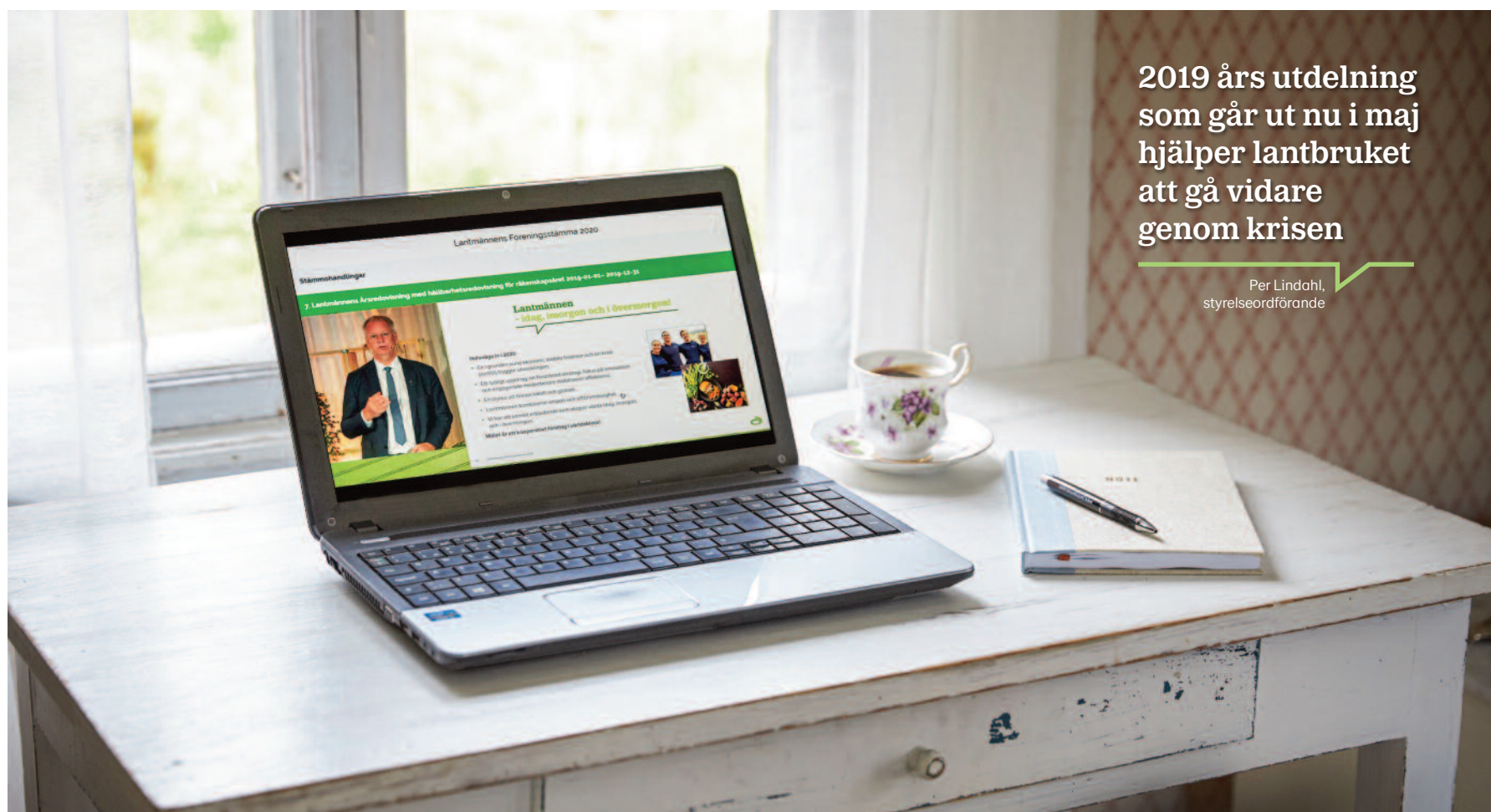
Text: Helena Holmkrantz

Den digitala framtiden är redan här! När omständigheterna omöjliggjorde en traditionell föreningsstämma satsade Lantmännen på ny teknik och visade att en digital stämman fungerar utmärkt. Med ett kunnigt teknikerlag bakom kulisserna och ett vältränat fullmäktige på plats vid hemmatornerna blev stämman succé.

På huvudkontoret i Stockholm fanns en mycket liten skara: Lantmännens ordförande Per Lindahl och presidiet bestående av Åsa Odell (ordförande), Dag Rogne (vice ordförande) och Tove Cederborg (Lantmännens chefsjurist). Ute i landet fanns övriga deltagare – koncernstyrelse, valberedning, revisorer, divisionschefer och framför allt de 101 fullmäktige.

Inför stämman hade flera övningstillfällen arrangerats för att alla deltagare skulle känna sig bekväma med webbverktyget, klara av både att begära ordet, höras och synas i bild, och rösta med hjälp av digitala "röstningsknappar". På den stora dagen fanns alla delegater på plats. Föredragen flöt på som de skulle och röstningen fungerade perfekt.

2019 års utdelning
som går ut nu i maj
hjälper lantbruket
att gå vidare
genom krisen

Per Lindahl,
styrelseordförande

Ingen vanlig föreningsstämma...

– Det är inga vanliga tider och det är just nu viktigare än någonsin att ta hand om varandra, att visa empati, men det är också en tid av nya möjligheter. Utvecklingen visar att om vårt land ska stå emot kriser måste vi ha en fungerande livsmedelsproduktion och ett väl fungerande lantbruk.

Det konstaterade Lantmännens styrelseordförande Per Lindahl i sitt inledningstal vid årets stämman – den första digitala föreningsstämman i Lantmännens historia.

Temat för Per Lindahls inledningsanförande var empati och affärsmässighet och han uppehöll sig mycket vid de två sidorna som covid-19-pandemin fört med sig – å ena sidan ett stort ansvar,

å andra sidan en stor möjlighet, såväl för Lantmännen som för svenskt lantbruk i stort.

– Eftersom vi finns i hela kedjan från jord till bord kan vi på Lantmännen

också påverka hela kedjan!

Att 2019 års goda resultat kommer väl till pass i tider av ekonomisk nedgång var ett genomgående tema i alla anförandena under stämman.

Per Lindahl konstaterade att 2019 års utdelning som nu i maj går ut till de drygt 20 000 medlemmarna är viktiga pengar som hjälper lantbruket att gå vidare genom och efter krisen.

Lantmännens nytillträdde ekonomi- och finansdirektör, Christian Johansson, tryckte på att rekordåret 2019 ger en bra grund att stå på i osäkrare tider.

Lantmännens koncernchef Per Olof Nyman fyllde på bilden och slog fast att rekordutdelningen av 733 miljoner till svenskt lantbruk inte på något sätt äventyrar Lantmännens ekonomi.

– Vi har våra finanser på plats, med en stark balansräkning och en god likviditet. Vår breda affärssportfölj hjälper oss att kompensera de svagare delarna. Under torkan hjälpte livsmedelsproduktionen upp när lantbruket hade problem, nu under pandemin är det nästa tvärtom. En vikande marknad till bland annat restauranger kan kompenseras

BILD: TORA ZEIJLON OCH KATJA HRSEN

Presidiet och styrelseordförande Per Lindahl var de enda stämmodeltagarna som var på plats på huvudkontoret under föreningsstämman. Bakom scenen arbetade teknikerna intensivt för att sändningen skulle fungera över hela landet.

av en starkare lantbruksverksamhet.

Han tog upp tre prioriterade punkter för det aktuella läget med hotet från covid-19:

– Vi ska skydda våra medarbetare och våra affärer, det är prio 1 och 2. Men vi ska också ta ett samhällsansvar och se till att hela kedjan från jord till bord fungerar. Livsmedelsförsörjningen är samhällskritisk!

Blicken mot framtiden

För den framtida strategin tryckte koncernchefen på några områden: lantbruksaffären, där Lantmännen har en stark position i Sverige som man vill fortsätta utveckla, inte minst genom att titta på nya utvecklingsområden och livsmedelproduktionen, där man är mån om Lantmännen Unibakes möjligheter att fortsätta bygga sin globala position.

– Vårt långsiktiga mål är att bli norra Europas ledande aktör i spannmålsvärdekedjan och det står vi fast vid. Målet är också att kunna leverera ett resultat som är över två miljarder och etablera oss på den nivån. Även om pandemin kommer att medföra en nedgång för år 2020 har vi goda förutsättningar efter krisen att nå den nivå vi planerat för, sade Per Olof Nyman.

För att förbättra tillväxten inom svenskt lantbruk och livsmedelsproduktion är Lantmännen aktivt inom en rad olika utvecklingsprojekt och plattformar tillsammans med andra organisationer, LRF, Växa med flera. Här påpekade han vikten av att jobba näringspolitiskt för att få rätt stöd till lantbruket och rätt intresse från regeringshåll.

– Man kan inte bara leva på en strategi. En strategi kan kopieras av vem som helst. För att nå de långsiktiga målen måste man genomföra strategin, exekvera! Det är något vi måste främja och här är våra medarbetare en mycket värdefull tillgång. Men det är också viktigt att vi har med er medlemmar på resan, menade Per Olof Nyman och riktade sig härvid till både de förtroendevalda på stämman och till medlemmar ute i landet som följde utsändningen via webben.

Lantbruksplaner

Lantbruksdivisionens chef Elisabeth Ringdahl fanns också på talarlistan och även hon tryckte på att målet står fast: att bli den ledande aktören i Norra Europa. Hon tog sedan upp exempel på vad som gjorts och vad som finns i planerna framöver. Högt på listan står att

förbättra spannmålsmottagningen i skörd, att uppnå kortare väntetider, färre antal dagar från beställning till avhämtning på gård och att över lag skapa förutsättningar för en mer effektiv mottagning. Man ser också över samarbetet inom spannmålsvärdekedjan – effektivare och smidigare samarbeten mellan de olika delarna av Lantmännen, exempelvis Lantbruk och Cerealia.

När det gäller Lantmännen Maskin pågår arbetet för bättre kostnadseffektivitet. Ett led i arbetet är en förändrad regionindelning, mycket lik Lantmännen Lantbruks regionala indelning och bättre samordnad med medlemsorganisationen.

Frågor från fullmäktige

Det blev inte mycket diskussioner denna lite speciella stämman, men några förtroendevalda passade på att kommentera och ställa frågor. Bland annat ville Christin Larsson från distrikt Sörmland veta hur det ser ut med reservdelar inför skörden, med tanke på att vissa delar kommer från Italien.

– Vi har försökt säkra upp vårt lager och transporterna genom Europa har fungerat bra. Nu har vi även produktionsen i Italien börjat komma igång igen så smått så vi hoppas och tror att vi ska ha

tillräckligt med reservdelar för skörden, svarade Elisabeth Ringdahl.

Inför beslut på punkten om att genomföra ett fortsatt långsiktigt incitaments-program (LTI) för åren 2021-2024 för ledande befattningshavare blev det diskussion. Christian Hidén från distrikt Örebro-Värmland ville skjuta fram beslutet om ett LTI-program till en eventuell extrastämman i höst alternativt till nästa års stämman med hänsyn till att man då skulle ha bättre kunskap om hur ekonomin utvecklats. Hans förslag sattes sedan mot styrelsens förslag att ta beslut om programmet med en gång. Omröstningen visade att majoriteten stödde styrelsens förslag som sedan klubbades.

Fem motioner hade skickats in till stämman, men med tanke på stämformatet och svårigheten att föra en öppen diskussion där, beslöt stämman, efter styrelsens förslag, att skjuta på motionsbehandlingen till en extrastämman i höst alternativt till föreningsstämman 2021.

Text: Helena Holmkrantz

Stämman finns på Lantmännens hemsida för den som vill se webbversionen i efterhand lantmannen.se/stamma20

Vi ska skydda våra medarbetare och våra affärer, det är prio 1 och 2.

Per Olof Nyman,
koncernchef

BILD: JOHAN OLSSON

Hur tyckte du den digitala stämman fungerade?

David Brogård,
distrikt Höglandet

– Jag tycker det under rådande omständigheter gick väldigt bra! Och disciplinerat! Fördelarna var ju att kunna se exakta utfall vid röstning, men sedan går det aldrig att jämföra med en verklig stämman där besluten riktigt känns i luften i stämmolokalen.

Christin Larsson,
distrikt Sörmland

– Bra att stämman kunde genomföras på de allra viktigaste punkterna. Tack vare ett riktigt duktigt presidium som gav tydlig handledning till stämmodeltagarna fungerade det riktigt bra som en "nödstämman". Effektivt och disciplinerat

och nästan utan teknikstrul.

– Det går naturligtvis inte att jämföra med en vanlig stämman. Jag saknade alla viktiga samtal och diskussioner med andra förtroendevalda och anställda som uppstår vid stämmopauserna som fika, lunchen och så vidare. Jag hoppas att vi kan ses live när vi ska hantera de intressanta motionerna.

Lars-Åke Gustafsson,
distrikt Östergötland

– Som nyvald var detta min första stämman. För mig var det svårt att känna vidden av att detta var en stämman för en så stor koncern som Lantmännen är. Mötesformen erbjöd bra funktionalitet och effektivitet, en bra form för stämman i den situationen vi befinner oss i nu. Det var bra att motionerna sköts på framtiden till ett annat tillfälle då vi kan ses och diskutera igenom dem ordentligt.

Per Wijkander,
ledamot i koncernstyrelsen

Lantmännen betyder mycket för svenskt lantbruk

– Oavsett om vi håller på med växtodling eller med djur, oavsett om vi gör affärer med Lantmännen eller inte så är Lantmännen viktigt. Genom sin ställning på marknaden och bredden i sin verksamhet tar organisationen plats och kan göra nytta för lantbruket på riktigt.

Det säger Per Wijkander, lantbrukare från Uppland. Sedan ett år tillbaka sitter han i Lantmännens koncernstyrelse.

– Mitt engagemang i Lantmännen handlar i grund och botten om mitt eget lantbruk. Att driva gården är det roligaste jag vet och Lantmännen är en förlängning av det, säger Per Wijkander.

Bland förtroendevalda och många medlemmar är Per ett välkänt ansikte. Han valdes in i styrelsen i Enköpings distrikt 2014 och när distriktet slogs samman med Upplands distrikt 2016 blev Per ordförande i den nya konstellationen. Där blev han kvar tills han för ett år sedan valdes in i Lantmännens koncernstyrelse.

– När distriktsvalberedningen ville föreslå mig till distriktsstyrelsen tyckte jag det lät spännande och ett sätt att påverka. Efter hand som jag haft möjlighet att fördjupa mig har engagemanget blivit starkare, förklarar Per och reflekterar över sin post som ledamot i koncernstyrelsen:

– Jag hade inga karriärambitioner när jag började som förtroendevald, men jag är glad att jag fått förtroendet och möjligheten.

Per bor tillsammans med sin hustru och tre barn på

Håtunaholm utanför Sigtuna och bedriver stadsnära växtodling på 400 hektar, stadsnära på gott och ont. Läget ger möjligheter till diversifiering. Han har förutom odling av spannmål och vall även en del skog, men också uthyrning av bostäder och lokaler. Det finns också ett antal inackorderade hästar samt några kvigor och får på gården.

Satsar på torkanläggningen

Årets projekt är att modernisera torkanläggningen så att det går att torka större andel av spannmålen hemma utan att vara beroende av torkavtal och att leverera all spannmål i skörd.

Utöver lantbruket har Per under många år arbetat som fastighetsmäklare inom jord och skog. Sedan han valdes in i koncernstyrelsen har han dragit ner på den verksamheten för att kunna koncentrera sig på styrelseuppdraget. Nu är han i stället med om att driva Lantmännen framåt.

–Det här är något jag verkligen tror på och jag hoppas och tror att jag ger något tillbaka till föreningen

genom styrelsearbetet, säger Per.

Han konstaterar också att han som ny i styrelsen haft mycket hjälp av att ha suttit i förtroenderådet innan. Det gör att han är väl insatt i Lantmännens affärer och börjar inte med "blankt papper" som de externa ledamöterna måste göra.

Vad kan du tillföra i styrelsearbetet?

– Jag tror att jag är bra på att se sammanhang, är ganska analytisk och intresserad av affärer. Men jag är inte född kooperatör även om jag tilltalas av den kooperativa ägandeformen. Därför tillhör jag nog mer den resultatorienterade sidan än den näringspolitiska i styrelsen. Jag skulle nog säga att det affärsmässiga är mitt bidrag. Där finns en intressant balansgång: vad ska vi göra med våra pengar framgent och hur ska vi satsa för att det ska göra nytta på gårdarna.

Per återkommer till begreppet medlemsnytta flera gånger under vårt samtal. Det är en stark drivkraft för honom och han menar att det också är ett område där det finns massor att göra.

– Vi har så många duktiga medarbetare i Lantmännen och så många engagerade förtroendevalda, tillsammans borde vi kunna se till att Lantmännen förblir till gagn för medlemmarna och för hela det svenska lantbruket.

Han nämner det näringspolitiska inflytandet, men också Lantmännens arbete med forskning och utveckling inom så väl foder som växtodling som kommer svenskt lantbruk till del. Att Lantmännen gör nytta för svenskt lantbruk på olika sätt är medlemsnytta i ett vidare perspektiv.

– Ett toppenexempel är hur Lantmännen genom bioraffinaderiet i Norrköping kan både bidra till lönsamheten på medlemmarnas gårdar och samtidigt optimera avkastningen på deras kapital. Här köper vi från lantbrukarna, processar och förädlar produkten, säljer dels på den öppna marknaden, dels tillbaka till lantbruket. Här är dessutom hållbarhetsarbetet i fokus. Det tycker jag är ett skolboksexempel på hur bra kedjan kan funka, även om Agroetanol har haft både med- och motgångar genom åren.

God nytta av stark position

Per konstaterar att den starka position som Lantmännen skaffat sig finansiellt är till extra stor nytta just nu. Först ett "torkår" och nu ett "pestår" med ett virus som ställer allt som hittills tagits för givet på huvudet.

– När det blir ett år som detta kan Lantmännen driva igenom satsningar som hjälper lantbruket och därmed gynnar Sverige. Krisen visar tydligt hur viktiga vi är i samhället, säger han och konstaterar att utmaningarna knappast slutar med coronakrisen.

– Vi har stora utmaningar framför oss. Urbaniseringen har förändrat landskapet och människornas relation till lantbruket. Vi lever i en demokrati och stadsborna kommer att bestämma allt mer i framtiden. Därför är det upp till oss att tydligt visa allt bra vi gör och kan göra för att påverka framtidens beslut.

Han menar att Sverige på många plan ligger långt framme och att medvetenheten om lantbrukets betydelse är förhållandevis stor.

– I jämförelse med exempelvis Tyskland har vi tagit några kliv framåt som de inte gjort ännu. Jag har pratat med kolleger där och många verkar uppleva att det är svårt att vara bonde ur synvinkeln samhällets attityder till jordbruket.

Medvetenhet tillsammans med en bra infrastruktur, ett relativt stabilt klimat och en stabil politik skapar möjligheter för svenskt lantbruk.

” Dra nytta av distriktsstyrelsen! I stället för att ondgöra dig och bli arg över besluten: använd distriktsstyrelsen för att säga vad du tycker, gå på stämman och påverka.

– I världen är svenskt lantbruk litet, men å andra sidan ligger vi i framkant vad gäller hållbarhet och innovationsarbete. Lantmännens rapport Framtidens jordbruk är ett utmärkt exempel på det. Vi har mycket kvar att göra, men vi ligger rätt i tid, konstaterar han och säger med eftertryck att bland de viktigare sakerna för förtroendeorganisationen framöver är att få yngre lantbrukare i allmänhet och kvinnliga lantbrukare i synnerhet med på tåget.

Det är viktigt, ja till och med superviktigt för Lantmännen att bli bättre på att fånga upp yngre lantbrukare och dessutom få in fler tjejer som förtroendevalda.

– Om vi inte lyckas få med tjejerna i förtroendevaldalen har vi ju gått miste om hälften av kompetensen! Vi måste bli intressanta nog så att de får upp ögonen för Lantmännen. Där har vi en läxa att göra och behöver tänka till lite, säger han och fortsätter:

– Vi måste hitta vägar, få till fler möten där yngre lantbrukare, inklusive framtidens lantbrukare, kan engagera sig och komma till tals!

Under årets stämmor var Per bland annat i distrikt Kristianstad-Blekinge, en typisk stämma med hög medelålder och relativt få yngre aktiva.

– Det är papporna som kommer i stället för barnen som har eller håller på att ta över lantbruket. En deltagare hade ett gott anslag, han uppmanade sig själv och kollegorna att nästa år se till att ta med något av barnen på stämman så att de får upp ögonen för Lantmännen. Jag hoppas att de verkligen gör det.

Vad är ditt budskap till medlemmarna runtom i landet?

– Vi som medlemmar måste generellt sett bli bättre på att framföra våra åsikter. Både vad vi tycker är bra och vad vi tycker skulle kunna vara bättre. Om dessa åsikter förs fram på ett konstruktivt sätt blir det ett oerhört bra medel för att utveckla Lantmännen. Visst är vi kunder, men som medlemmar är vi faktiskt ägare också!

Det finns alla möjligheter att kontakta både distriktsstyrelse och koncernstyrelse.

– Dra nytta av distriktsstyrelsen! I stället för att ondgöra dig och bli arg över besluten: använd distriktsstyrelsen för att säga vad du tycker, gå på stämman och påverka. Om man inte gör det är det inte rätt att komma och kritisera efteråt. Även om Lantmännen är stort så är vägen till styrelsen i praktiken inte särskilt lång. Ring eller skicka mail. Ju större vi blir som koncern, desto viktigare blir det för Lantmännen att bibehålla kontakten och förankringen hos medlemmarna!

*Text: Helena Holmkrantz
Bilder: Johan Olsson*

Grönt ljus för klimatnyttig

Biokol

Lantmännen Agrovärme har tagit ett pionjärkliv som producent av biokol. På fjärrvärmeverket i Ödeshög är produktionen redan i full gång och efter halvårsskiftet ska företaget driftsätta en större biokolsanläggning i Skurup.

– Vi ser en potential att utöka vår satsning i takt med att marknaden för biokol växer, säger Henrik Frohm, vd på Lantmännen Agrovärme..

På värmeverket i Ödeshög har Lantmännen Agrovärme iordningställt en egen innovativ kolmila. I själva verket

handlar det om en reguljär fjärrvärmepanna på 3,7 MW som byggts om och anpassats för torrbränning i syrefattig miljö, så kallad pyrolysning. I stället för att ta hand om aska från förbränd flis kan man raka ut biokol av prima kvalitet och leverera den som jordförbättringsprodukt till en kund i Norrköping. Hittills, sedan pannan togs i full drift i januari, handlar det om volymer kring 350 kubikmeter.

– Det här är ett exempel på hur vi kan maximera nyttan med vår bioenergi. Vi levererar fjärrvärme som huvudprodukt och tillvaratar samtidigt en restprodukt som är mångsidigt användbar och klimatnyttig, säger Henrik Frohm.

I Sverige finns ännu så länge bara ett fåtal aktörer som tillverkar biokol i kommersiell skala och i de flesta fall sker produktionen i färdigställda pyrolysanläggningar, importerade från Tyskland.

– Mig veterligen är vi den enda leverantören som integrerat biokolstillverkning i en befintlig värmeanläggning. Det innebär en betydande kostnadsbesparing jämfört med att köpa in eller bygga en helt ny pyrolysanläggning.

Biokol från olika råvaror

Biokol kan framställas av olika organiska råmaterial som till exempel träd-

Mig veterligen är vi den enda leverantören som integrerat biokolstillverkning i en befintlig värmeanläggning.

gårdsavfall, avloppsslam, skörderester eller skogsrester. På värmeverket i Ödeshög har man hittills valt att endast använda skogsflis.

– Fördelen med flis är att den levereras i jämna fraktioner, med en storlek på max 30 mm, vilket gör att det också blir jämn volym och kvalitet på biokolet. Totalt omvandlas ungefär 20 procent av flisen till biokol och enligt våra mätningar uppgår kolhalten till drygt 90

procent, vilket kan jämföras med EBC:s krav på minst 50 procent organiskt kol i torrsubstansen.

EBC, European Biochar Certificate, är ett certifieringsorgan, med säte i Schweiz, som kontrollerar att biokolsprodukter som släpps på marknaden uppnår speci-

fika krav på kvalitet, säkerhet och miljövärde. Med tanke på att biokolsmarknaden är ung och diversifierad är EBC-certifiering en viktig produktgaranti för kunden.

– Vi har under vintern genomfört analyser på biokolet i Ödeshög och håller nu på att förbereda dokumentationen som krävs för att genomföra en EBC-certifiering.

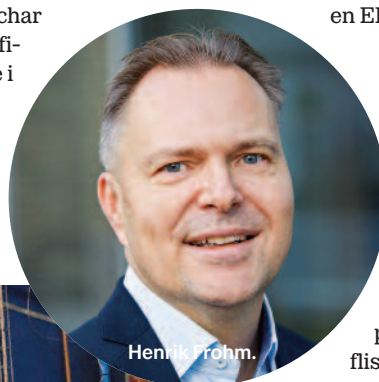
Kring halvårsskiftet räknar Lantmännen Agrovärme med att även kunna dra igång biokolsproduktion på värmeverket i Skurup. I likhet med Ödeshög kommer produktionen ske i en ombyggd pannanläggning med flis som råmaterial.

– Vi kommer att kunna

leverera större volymer av biokol från Skurup, då anläggningen har högre effekt. Vi räknar med en årlig produktion kring 2 500–3 000 ton, totalt i Skurup och Ödeshög. Vi tittar också på möjligheten att utöka satsningen i några av våra övriga värmeverk. Mycket talar för att marknaden kommer att växa och att det därför finns goda skäl att vara i framkant, säger Henrik Frohm.

Traineeprojekt blev starten

Bakgrunden till Lantmännens biokolsatsning – och marknadsbedömning –

Henrik Frohm.

En vanlig fjärrvärmepanna har byggts om för att producera biokol.

är ett traineeprojekt som Grodden tidigare berättat om (nr 5-6/2019). I projektet framgår att det finns olika potentiella användningsområden för biokol, till exempel som fyllnadsmassa i byggmaterial, filtermaterial för vattenrening, som additiv i djurfoder och som jordförbättringsmedel.

Fördel vara tidigt ute

– I vår marknadsundersökning kom vi

fram till att biokol för jordförbättring är den nisch som just nu är mest intressant och mogen i Sverige. Inte minst finns ett ökat intresse för att använda biokol vid nyplantering och renovering av växtbäddar i stadsmiljö, där kolet bidrar till en bättre jordstruktur som får träd och buskar att trivas, säger Moa Källgren som sammanställt undersökningen i samarbete med Lovisa Paulsson och Vanessa Gloria.

” I vår marknadsundersökning kom vi fram till att biokol för jordförbättring är den nisch som just nu är mest intressant och mogen i Sverige.

Moa Källgren (t v) och Lovisa Paulsson gjorde ett traineearbete på biokol och har sedan delvis fortsatt med ämnet i sitt dagliga arbete.

Moa Källgren och Lovisa Paulsson är numera verksamma på Swecon, men är fortfarande aktiva i biokolsprojektet på deltid. De framhåller att Lantmännen Agrovärme har goda förutsättningar att ge sig in på biokolsmarknaden på ett tidigt stadium.

– Att vi har tillgång till egna biovärmeverk är en ekonomisk fördel, då vi snabbt kan anpassa produktionen utan stora investeringskostnader. En annan fördel är att biokolen kan produceras och distribueras lokalt, vilket är bra ur miljösynpunkt. När marknaden mognar kommer säkert fler energibolag att vilja hoppa på tåget, men då är det bra att redan ha upparbetade kundkontakter och en etablerad verksamhet igång, säger Lovisa Paulsson.

Biokol i djurfoder

En intressant marknadsnich för Lantmännens del är biokol i djurfoder, vilket till exempel förekommer i Tyskland och Österrike. Det finns undersökningar som visar att fodertillskott med biokol medför bättre djurhälsa och minskade utsläpp av metangaser. Dessutom kommer biokolet till extra nytta när det hamnar i marken, som gödsel.

– Det krävs mer forskning innan biokol i djurfoder blir en etablerad marknadsprodukt. Men om så sker innebär det en jättepoteential som skulle passa utmärkt i Lantmännens produktportfölj, säger Lovisa Paulsson.

Text: Lars Bärtås

Fakta om biokol

- Biokol är en produkt från ofullständig förbränning (pyrolys) av organiskt material. Under processen bildas, utöver biokol, även bioolja, överskottsvärme och gaser. Överskottsvärmen kan till exempel användas som fjärrvärme och gaserna som bränsle.
- Biokol har förmåga att binda näringsämnen och vatten och gynna mikroliv i marken, vilket gör det utmärkt att använda som jordförbättringsprodukt i kombination med näringstillförsel. Exempelvis kan biokolet användas för etablering av frukt- och bärproduktion, i växthusodlingar för grönsaksproduktion och i träd- och buskplanteringar i stadsmiljö. Biokol fungerar även som filtermaterial och kan användas som buffert mot växtnäringssläckage och föroreningar.
- Biokol godkändes i fjol som jordförbättringsmedel i certifierad EU-ekologisk produktion. Ett krav är att biokolet är framställt av obehandlat vegetabiliskt material och innehåller max 4 mg polycykliskt aromatiskt kolväte (PAH) per kilo torrsbstans.
- Miljöforskare har på senare år uppmärksammat pyrolysning som en viktig lösning för att lagra koldioxid i form av biokol (kolsänka) och minska utsläpp av växthusgaser.

Slipp mygg och knott!

MOSQUITO MAGNET

BÄST I TEST

5 Counterflow™ tekniken fänger fem gånger mer mygg än största konkurrent.

Myggfälla Mosquito Magnet Pioneer

5996:-

Rek. ca pris 6636:-

Storsäljare!

THERMACELL

Myggskydd Portabel MR300

319:-

Rek. ca-pris 367:-

Inkl. åskskydd
Värde 759:-

Robotgräsklippare

Pris från 5592:-

Husqvarna

Inkl. nätvisir och förband
Värde 392:-

Röjsåg 555 FX

6796:-

Rek. ca-pris 9200:-

Genzo

Elryggspruta

1116:-/st

Ord. pris 1695:-

1996:-/2-pack

Husqvarna

Inkl. elektrisk kedjeslip
Värde 556:-

Motorsåg 560XP

5596:-

Rek. ca-pris 7992:-

STIHL

Inkl. elektrisk kedjeslip
Värde 556:-

Motorsåg MS 261 C-M RS

5352:-

Rek. ca pris 5992:-

Storsäljare!

Huggarpaket med byxor, stövlar, fällkil och första förband

1596:-

Rek. ca pris 2617:-

Öppettider i butiken:

Måndag-fredag: 9-18 · Lördag: 9-13 · Dygnet runt på webben!

Alla priser är exklusive moms. Vi reserverar oss för tryckfel, slutförsäljning och eventuella prisjusteringar. Gäller så långt lagret räcker. Eventuell fraktkostnad tillkommer. Se resten av vårt breda sortiment på www.hylte-lantman.com

0345-400 00

www.hylte-lantman.com

Hantverksgatan 15, 314 34 HYLTEBRUK

HYLTE
JAKT & LANTMAN

Peter vill bygga bro mellan forskningen och lantbruket

Den nye FoU chefen på Lantmännen, Peter Annas, vill bygga broar mellan den teoretiska forskningen och praktiken i lantbruket.

– Vi har fantastiska möjligheter i Lantmännen. Vi har ett stort nätverk, gott renommé, välkänt varumärke och vi finns i hela kedjan från lantbruk till konsument. Utmaningen är att ta vara på alla dessa möjligheter och få projekten att nå bortom pilotstadiet!

Peter Annas är ett välkänt ansikte för en stor del av Lantmännens medlemmar efter många besök på höstmöten och stämmor de senaste åren. Sedan årsskiftet har han tagit på sig en ny roll som chef för Lantmännen Forskning och Utveckling samtidigt som han behåller en fot i lantbruksdivisionen, bland annat genom att vara ansvarig för växtförädlingen i Lantmännen och sitta med i ledningsgruppen för divisionen.

14 personer på FoU

På Lantmännen FoU har han ansvar för de 14 personer som driver Lantmännens koncerngemensamma forsknings- och affärsutvecklingsarbete. Verksamheten innefattar allt från entreprenörsprogrammet Växthuset till Lantmännens forskningsstiftelse och otaliga utvecklingsprojekt inom affärsområdena lantbruk, livsmedel och

2030 finns bland annat målet att bli det mest innovativa företaget inom lantbruks- och livsmedelssektorn. Det är den målbilden FoU arbetar mot tillsammans med de olika divisionerna.

Hur går ni tillväga för att nå det målet?

– I korthet handlar det i grunden om två delar – att ha en bra struktur på forskningen och att förbättra innovationskulturen inom Lantmännen för att skapa affärsnytta, säger Peter och förklarar lite närmare vad han menar:

– Våra forskningsinsatser ska ha en struktur som stödjer Lantmännens affärer och skapar värde på våra medlemmars gårdar. Vi behöver få ut forskningsresultaten i verkligheten genom att finansiera rätt sorts projekt och genom att växla upp insatserna ekonomiskt. För att få ett bra innovationsklimat behöver vi skapa forum där olika

– Det krävs mycket för att gå från forskning till affär: en bra affärsmodell, säljkanaler och marknadsföring, konstaterar Peter Annas som är ny chef för Lantmännens forskning och utveckling.

som ett positivt exempel. I projektet testades en rad olika ovanliga grödor först i liten skala, sedan lite större. Det var gamla spannmålssorter som spelt och einkorn, exotiska grödor som amarant och quinoa, men också baljväxter som linser. Projektet har nu mynnat ut i att man kunnat lägga ut 45 hektar linsodling där grödan kommer att gå direkt till Cerealia för konsumentmarknaden.

– Det är en god start för att kunna erbjuda fler svenskproducerade produkter från oss på Lantmännen. Marknaden efterfrågar mer och mer närodlad och svenskproducerat. I framtiden kan vi kanske nå ut med exempelvis åkerböror för humankonsumtion, men det kräver att man undersöker affärsmöjligheterna, investerar i process-

utrustning och så vidare. Hela kedjan måste vara med.

Kommunikation

Att Lantmännen har hela spannmålsvärdekedjan inom koncernen är ett försprång framför andra företag, men det krävs en överbyggnad för att de olika delarna i kedjan ska kommunicera på ett smidigt sätt med varandra. Peter är övertygad om att Lantmännen FoU har en viktig roll att spela här:

– Vi kan skapa kommunikation mellan de olika delarna och förbättra förutsättningarna för forskning och utveckling som bidrar till våra affärer och därmed lönsamheten på våra medlemmars gårdar.

Text och bild: Helena Holmkrantz

” Våra forskningsinsatser ska ha en struktur som stödjer Lantmännens affärer och skapar värde på våra medlemmars gårdar.

energi. Hälsa, havre och gröna proteiner är exempel på viktiga ämnesområden. Det finns till exempel en rad projekt som siktar till att skapa bra affärer av havre och projekt som undersöker möjligheterna till affärsnytta av gröna proteiner.

Precisionsodling och foderutveckling är två andra områden där det drivs flera olika projekt, både för att utveckla Lantmännens affärer men också till direkt nytta för det praktiska jordbruket. Inom energisektorn handlar det bland annat om alternativa råvaror till etanol-tillverkningen och miljövänligare bränslen. Sedan är ett stort fokusområde att minska klimatavtrycket och gynna den biologiska mångfalden där Lantmännen, inom ramen för programmet Framtidens jordbruk, arbetar intensivt för att lösa de långsiktiga utmaningarna.

I Lantmännens strategi Jord till Bord

delar av koncernen kan mötas och ta del av varandras idéer och arbete. Samtidigt som vi är framsynta så behöver vi också våga prioritera för att lyckas skapa fler affärer baserade på innovation.

Bort från stuprörstänkandet

Han konstaterar att den enskilt största utmaningen är just detta att bygga broar mellan olika delar av Lantmännen – att ta bort ”silotänkandet”.

– Man kan ta fram en fantastisk produkt genom god forskning, men det krävs mycket mer än så. Det krävs en affärsmodell, en bra process, väl fungerande säljkanaler, ett bra varumärke och så vidare. Innovation och utvecklingsfrågor är mycket bredare än en enskild produkt. Vi har redskapen och kunnandet i Lantmännen och det ska vi verkligen utnyttja.

Peter tar projektet specialgrödor

**Gör ett
klipp!**

KUHN BP30H
69.900:-

Ord pris 81.000:-

Arbetsbredd 3,03 m, effektbehov från 78 hk

KUHN BKE250H
47.900:-

Ord pris 58.500:-

Arbetsbredd 2,50 m, effektbehov från 75 hk

Votex Landmaster 310
79.900:-

Ord pris 95.000:-

Arbetsbredd 3,10 m, effektbehov från 100 hk

Dragone VL240H
42.900:-

Ord pris 51.600:-

Arbetsbredd 2,40 m, effektbehov från 65 hk

Grönytemaskiner för varje behov

Vårt utbud av högkvalitativa maskiner från slag- och rotorklippare till armklippare gör det enkelt att hitta den optimala maskinen för just ditt behov. Lantmännen Maskin erbjuder klippare från kända varumärken som KUHN, Votex, Dragone, Bednar och Noremat med flera. Maskinerna finns för omgående leverans. Vi hjälper dig hitta rätt maskin och rätt utrustningsnivå. **Välkommen att kontakta din säljare!**

Priserna är exkl moms och gäller lagermaskiner.
Vi reserverar oss för eventuella tryckfel.

Följ oss på
sociala medier

Tel 0771-38 64 00 | www.lantmannenmaskin.se

**Bednar
rotorklippare**

**Noremat
armklippare**

 **Lantmännen
Maskin**

Josefin gick från kundtjänst till lantbruk

Efter ett antal år inom service och kundtjänst klev Josefin Svensson i ladugårdsstövlarna på heltid. Förra året tog hon och sambon över den gård som har funnits i hennes familj i flera generationer.

– Jag utbildade mig till lastbilschaufför i gymnasiet, och har sedan arbetat i växel och varit platschef inom kundtjänst i ganska många år. Det har jag faktiskt en del nytta av som lantbrukare, både att kunna köra stora maski-

ner och servicetänket, säger Josefin.

Familjegården ligger på Nylunda i Bjurholm, Västerbotten. Den är lite av ett generationsboende med flera fastigheter nära varandra med djuren och ladugården som gårdens hjärta.

Josefins föräldrar bor fortfarande kvar som nära granne och hoppar in

som avbytare när det behövs.

– De är en bra kunskapskälla och hjälp, men de har lyckats släppa taget om gården, konstaterar Josefin.

Sambon Kristoffer Persson arbetar även han på gården och barnen på 8 och 10 år får hjälpa till med det de kan.

– Det är verkligen en livsstil, med tidiga morgnar och sena kvällar. Känslan att få arbeta åt sig själv och att kunna styra sin egen dag är något vi båda gillar. Sen att kor är underbara djur som ger oss både mjölk och kött väger upp de långa arbetsdagarna. Den största skillnaden mot mitt tidigare jobb är just det att ta dagen som den

kommer, med levande djur och väder så blir det sällan som man planerar.

På gården finns cirka 40 mjölkkor plus kalvar och ungdjur. I dag mjölkas korna i en uppbunden ladugård men då det bara finns 24 platser så innebär att alla djur får ta en promenad och byta plats två gånger per dag och får bo i lösdrift halva tiden.

Driftledarutbildning

I höstas gick Josefin en driftledarutbildning inom lantbruk. Hon älskar att läsa och intresserar sig för växtodling och ekonomi, som också kan vara kniviga knutar att lösa ibland. Men beslutet att

” Det kan nog också komma något gott ur den här krisen. Jag hoppas verkligen att människor får upp ögonen för det lokalproducerade och inte bara väljer import efter det här.

Djuren och ladugården är hjärtat på gården där flera generationer bor nära varandra.

Josefin Svensson i Nylunda, Bjurholm, är en av norra Sveriges deltagare i Lantmännens ambassadörsprogram.

Ambassadörsprogrammet

bli lantbrukare var ganska självklart när föräldrarna närmade sig pension.

– Jag har alltid haft i bakhuvudet att ta över och driva gården vidare.

Ambassadör

Josefin är en av de unga lantbrukare som deltar i Lantmännens ambassadörsprogram.

– Det är jätteroligt och intressant. Vi har fått lära oss mer om Lantmännen som ju är en stark och trygg samarbetspartner att ha i ryggen. Jag är glad att få chansen att vara med.

Att vara nybliven egen företagare inom lantbruk just 2020, året då hela

världen lamslogs över en natt, är kanske en extra utmaning.

– Men det kan nog också komma något gott ur den här krisen. Jag hoppas verkligen att människor får upp ögonen för det lokalproducerade och inte bara väljer import efter det här.

Vill bygga nytt

Trots oroliga tider ser hon ljuset på framtiden.

– Jag hoppas att vi ska kunna utveckla gården vidare, att vi får investeringsstöd för att bygga en ny lösdrift-ladugård för korna med robot och utöka antalet mjölkkor något.

De brukar även markerna runt gården. All vall blir i dag foder till djuren och används till beten.

– Vi funderar även på att testa andra grönfoder. Klimatet har ju förändrats lite här uppe så det som inte gick att odla för bara 15 år sen kan funka i dag.

– Jag tror att intresset för den mat som produceras i Västerbotten men även i resten av Sverige förhoppningsvis kommer att öka och att vi som producenter kan få ut mer för de fantastiska livsmedlen som vi producerar, säger Josefin.

Text: Anna Bergström
Bilder: Gunnar Svedenbäck

I programmet deltar 41 utvalda unga lantbrukare från hela landet. Josefin är en av de nio som är uttagna i norra Sverige.

Lantmännens ambassadörsprogram är ett utbildningsprogram för aktiva lantbrukare som vill lära sig mer om Lantmännen. Programmet ska ge ökad förståelse för Lantmännen som affärspartner och för ägandet av föreningen.

Deltagarna är med och ger inspel på hur Lantmännen på bästa sätt kan möta behov och förväntningar hos morgondagens medlemmar.

Programmet omfattar utbildning, grupparbete, tid för diskussioner och framför allt inspirerande möten med andra människor.

Fredrik vill ha fler aktiviteter som lockar unga

Jordbrukaren och köttbonden Fredrik Jansson är en av Lantmännens unga ambassadörer, en uppgift som han tycker är både spännande och utmanande.

– Ambassadörsprogrammet är jättebra, det måste ju in fler yngre i Lantmännen. Det är vi som är framtiden.

30-årige Fredrik Jansson i Järlåsa, drygt två mil väster om Uppsala, driver sedan tre år tillbaka både ekologisk och konventionell växtodling, samt nötköttsproduktion med dikor. Han och hans pappa driver företaget tillsammans, men med tydlig uppdelning.

– Jag driver mitt jordbruk, medan min pappa driver sitt, men vi kör det ändå tillsammans som ett företag. Samma maskiner, gemensamma inköp och försäljning. Vi delar också på arbetskraften, så att de anställda kan vara där de bäst behövs. Dessutom utför vi en del entreprenadarbeten och totalt sys-selsätter företaget ungefär sex personer på heltid.

Jordbruket består av 220 hektar spannmål och ungefär lika mycket bete och vall. Dessutom bygger och förvaltar han och familjen lägenheter "på lediga stunder". Just nu håller de på att bygga om ett före detta behandlingshem till bostäder för att hyra ut det till någon som vill driva konferensverksamhet eller Bed & Breakfast.

Odlingen är roligast

Växtodlingen är dock det han själv tycker bäst om:

– Det är enormt roligt. Det ger inte så mycket pengar som vår övriga verksamhet, men det ger en tillfredsställelse att se utvecklingen under hela säsongen – från dagen när man sätter fröet i marken till dess att man

Fredrik Jansson har ekologisk produktion med 43 dikor och kalvuppfödning.

– Vissa knorrar om att Lantmännen håller på med för mycket, även utanför Sverige, men det ger ju pengar. Jag tycker det ska satsas så länge det går bra – då är det bara att köra, säger Fredrik Jansson.

” **Många yngre törs kanske inte trampa de äldre på tårna. Därför är programmet jättebra, det måste in fler yngre. Det är ju vi som är framtiden.**

levererar spannmålet på hösten.

– Samtidigt är det kul att kunna hålla på med fler grejer – ingen dag är den andra lik så man tröttnar ju inte.

Det är främst med Lantmännen i Enköping som Fredrik gör sina affärer.

– Det har blivit så till stor del tack vare att de har haft bra personal på växtodlingssidan. Vi köper spannmål och utsäde, men har även gjort några affärer med maskinsidan. Det har varit naturligt att ringa dit. De alltid varit konkurrenskraftiga med bättre eller samma pris som alla andra. Och på den ekologiska sidan har det inte funnits så många alternativ.

Även den andra sidan av medlemskapet – utdelningen – är viktig för Fredrik:

– Just nu är det extra kul att man får lite utdelning, eftersom det gått väldigt bra för Lantmännen de senaste åren. Det känns roligare att handla av nån som ger tillbaka en rätt rejäl slant.

Helheten är en fördel

Fredrik gillar bredden i Lantmännen.

– Det är helheten; man kan egentligen göra alla affärer där, men även den

sociala biten med möten där man träffa andra bönder och utbyta erfarenheter.

Som en av Lantmännens ambassadörer ser han utmaningar med ambassadörsprogrammet, som ska informera andra unga lantbrukare om Lantmännens syfte, inriktning och organisation.

– Medelåldern i föreningen i dag är säkert över 60 år och tongångarna är därefter; att det är de äldre som byggt upp Lantmännen och därför ska bestämma. Många yngre törs kanske inte trampa de äldre på tårna. Därför är programmet jättebra, det måste in fler yngre. Det är ju vi som är framtiden.

Att träffa kolleger

Hittills har ambassadörerna träffats två gånger under våren 2020. Den tredje planerade träffen är uppskjuten till hösten. Den stora grejen för Fredrik, som varit medlem i Lantmännen i flera år, har handlat om att träffa folk.

– I vår grupp kommer deltagarna från Östergötland i söder, upp till norra Dalarna, så det är rätt mycket nya människor man träffar, dessutom gillar jag att man får träffa en del ledande personer inom Lantmännen och få ett ansikte på

dem. Det har varit jättekul att få höra om olika sätt att tänka. Väldigt bra diskussioner. Att "brainstorma" kan ge mycket.

Vad tycker du att Lantmännen kan bidra med till unga lantbrukare?

– Det har diskuterats att man skulle få bättre rabatt eller mer återbäring om man är ung, men jag tycker inte det är någon bra lösning. Då går man ju ifrån hela den demokratiska principen att alla ska vara lika mycket värda. Börjar man tumma på det kan man plötsligt börja tumma på väldigt mycket, säger Fredrik och fortsätter:

– Jag tror däremot att Lantmännen borde ha mer ungdomsaktiviteter på lokalnivå. Det har bara hänt en gång hos oss de senaste åren. Då var vi hos Lantmannen Maskin, drack kaffe och kollade på traktorer. Det borde vara mer sånt som kan inspirera unga och få dem att förstå att det är roligt att vara med i Lantmännen.

Klimatpolitik

Fredrik har mycket funderingar kring klimatmålet och vad det kommer innebära för de yngre lantbrukarna att bli

klimatneutrala senast år 2045.

– Hur man ska lösa det är något jag tänker mer och mer på, även om jag inte direkt har nån lösning. Jag är kanske mer sådan som låter andra få prova först och funkar det så kan jag följa efter. Diesel i oljepannor håller vi på att komma ifrån, men att driva traktorer på fält är en annan femma. Eller att ersätta ensilageplast. Det är ju några ton vi gör av med där. Kommer det fram nåt nytt som fungerar, så testar jag gärna.

Han menar att det är problematiskt att politikerna är oeniga.

– På ett möte hörde jag en politiker säga att man skulle satsa på att odla grönsaker hemma i trädgården. På ett annat möte pratade en annan politiker om volym, medan egenhushåll inte var så viktigt. Och när politikerna är så splittrade i klimatfrågan känns det svårt mig att satsa. Till syvende och sist är det ju min ekonomi på gården som är det viktigaste för mig. Men om jag får mer betalt för exempelvis klimatneutral spannmål, då skulle det bli en ekonomisk morot, avslutar han.

Text: Janne Hallman

Bilder: Johan Olsson

**Målet för det nya
mottagningserbjudandet:**

- Bättre kapacitet
på mottagningarna
- Bättre torkkapacitet
- Kortare väntetider
- Bättre spannmålspris

Översyn med mål att höja spannmålspriset

De stora, intensiva skördarna de senaste åren har varit en utmaning för spannmåls-mottagningar runtom i landet. När mottagningarna fylls till bredden blir särhållning snabbt ett problem. För att komma till rätta med pusslet med stora volymer och särhållning har Lantmännens spannmålsenhet sett över vilka grödor och sorter som tas emot var och när i tiden det är logistiskt bäst att ta emot dem. Målet är att skapa förutsättningar för ett bättre spannmålspris.

För att öka mottagningskapaciteten inför skörd 2021 kommer mottagningserbjudandet att se lite annorlunda ut än

tidigare år. Färre sorter och ändrade erbjudanden på de enskilda spannmåls mottagningarna är grundbultarna i förändringen. Slutmålet är att öka mottagningskapaciteten och lägga grunden för ett bättre spannmålspris.

Lantmännen har de senaste åren arbetat för att hitta lösningar i spannmåls mottagningen som funkar i längden, utan att kosta mer än det smakar. De rekordartade skördarna där stora volymer, ofta med höga vattenhalter, kommit in till mottagningarna under några få hektiska dagar gör att hela systemet med hämtningar, leveranser och lagring knakar i fogarna. Långa väntetider och mottagningar som fyllts

så att man tvingats flytta volymer mellan anläggningarna mitt under skörden när lastbilarna annars behövs som bäst för att hämta på gård har blivit följden.

Små volymer tar upp stor plats

I projektet Rätt kapacitet har man ökat både tork- och lagringskapacitet, men det räcker inte och till en viss del har problemen haft en annan orsak. Plats på mottagningarna har tagits upp av små volymer av specialsorter och små grödor. För att komma tillrätta med detta har spannmålsenheten sett över

möjligheten att sprida ut volymerna under längre tid. Allt för att bättre kunna bereda plats för de grödor som kommer in i stora mängder på kort tid.

– Grundsytet med översynen är att vi ska använda de resurser vi har på ett bättre sätt. Vi vill kunna vara så effektiva som möjligt, både under skörden och i eftersäsongen. Det är grunden för ett bra spannmålspris, förklarar Per Gerhardsson, chef för spannmålsinköpen på Lantmännens spannmålsenhet. Han förklarar att mycket faller tillbaka på särhållningen:

Vi vill kunna vara så effektiva som möjligt, både under skörden och i eftersäsongen. Det är grunden för ett bra spannmålspris.

Per Gerhardsson, chef för spannmålsinköpen på Lantmännens spannmålsenhet.

– Vi har alltid velat ha ett brett inköpsutbud, men problemet är att vissa sorter kommer in i mycket små volymer, som måste hållas isär från andra sorter och andra grödor och då låser upp utrymme som vi hade behövt när de stora mängderna levereras under skörden. Att byta sort innebär också ställtider när torkarna står still. Genom färre sortbyten kan torkarna jobba fler timmar

FORTSÄTTNING PÅ SIDAN 18

Johan Karlzén, Spannmålsodlarna:

Ett bra steg på vägen

I början av maj presenterade Lantmännen de förändringar man vill göra i inköpsutbudet; vilka sorter som köps in, på vilken spannmåls mottagning och när i tiden de tas emot. Det är inte helt okontroversiellt att göra en förändring som begränsar mottagningen av sorter, även de som odlas i små volymer. Så hur ser då odlarna på detta? Grodden ställde frågan till Spannmålsodlarnas ordförande Johan Karlzén.

– Det är bra att Lantmännen tar tag i frågan. Det är förhoppningsvis ett steg på vägen till högre spannmålspris, säger han och fortsätter:

– Kollektivet ska inte subventionera de kostnader som uppstår på grund av en dyr och ineffektiv hantering. Servicen att hålla en skördemottagning är inte gratis och någon måste betala, därför ser vi inget negativt med Lantmän-

nens förslag. Målet är ju lägre kostnader och en effektivare mottagning som i sin tur ska generera en bättre lönsamhet för både Lantmännen och odlaren.

En del av sorterna kommer framöver att avropas under eftersäsongen och levereras direkt till kvarnen eller annan slutförbrukare. Det ser Johan Karlzén som den bästa hanteringen av spannmål.

– Spannmål är en sådan vara som inte tål att hanteras och flyttas runt för mycket. I vår värld är direktleverans till slutförbrukaren det bästa sättet att hantera den. Det blir dessutom minst logistikkostnader på det sättet. Om det samtidigt bidrar till det högre spannmålspris som vi eftersträvar, ja då är det en optimal lösning.

Han menar att Lantmännen har ett ansvar genom sin storlek att driva utvecklingen framåt och hoppas att det

Johan Karlzén, Spannmålsodlarna.

här även ska få konkurrenterna att agera.

– Samtidigt är det viktigt att förändringen i inköpsutbudet inte genererar nya kostnader, syftet med allt förändringsarbete måste vara att lantbruka-

ren skall kunna räkna hem det hela genom ett bättre pris hemma på gården. Det kommer antagligen finnas en hel del odlare som tycker att det här är förfärligt, men jag tycker det är hög tid att man tar itu med problematiken.

FORTSÄTTNING FRÅN SIDAN 17

per dygn och därmed ökar torkkapaciteten.

I så hög grad som möjligt vill spannmålsnheten nu skjuta inleveransen av småvolymerna till eftersåsongen, framför allt handlar det om de spannmåls-mottagningar som sitter trångt till när skörden är på topp. Några exempel på sorter som inte längre kommer att tas emot under skörden är foderärter som mottagningen i Lidköping bara kommer att ta emot under lagersåsongen och samma sak gäller ekologiskt kvarn-vete i Skåne. Krav-oljevaxter och linfrö kommer bara tas emot i eftersåsong och det gäller hela landet.

– För vissa av de här sorterna är det helt enkelt effektivast att hämta på gård och köra direkt till användaren när de behövs i produktionen. Vi kommer alltså inte att sluta ta emot dem, det handlar bara om att vi vill styra flödet till en tidpunkt som fungerar bättre för logistiken, betonar Per.

Ett litet antal sorter är däremot så

” Åkerbönor är lite i ropet just nu och vi iakttar hur efterfrågan utvecklas. Ett sortiment måste vara dynamiskt och förändras i takt med marknaden.

små och har så låg efterfrågan att Lantmännen valt att ta bort dem ur mottagningsutbudet. Det gäller konventionellt odlad åkerböna, Krav-rågvete och Krav-foderärt.

– Krav-rågvete har vi tagit emot på fyra mottagningsplatser i landet. Förra året kom det in totalt 140 ton i hela landet. Det är inte affärsmässigt försvarbart att fortsätta ta emot detta.

Men åkerbönor är ju en gröda som det pratas mycket om nu. Hur resonerar ni där?

– Volymerna av konventionell åkerböna har varit mycket små. Dessutom sker större delen av handeln mellan gårdarna, inte via Lantmännen. När det

gäller Kravodlade åkerbönor är det en helt annan sak. Den produkten behövs i den ekologiska foderproduktionen där tillgången på ekologiskt protein är begränsad.

Dynamiskt sortiment

Per understryker att det inte innebär att Lantmännen slutar satsa på de grödor som försvinner från utbudet. Det kommer till exempel att finnas utsäde och förädlingen av åkerböna är en ny satsning som det inte finns några planer att sluta med.

– Åkerbönor är lite i ropet just nu och vi iakttar hur efterfrågan utvecklas. Ett sortiment måste vara dynamiskt och förändras i takt med marknaden. Med

det sagt kan gamla sorter komma tillbaka eller nya sorter tillkomma i framtiden, om de efterfrågas av marknaden.

Målet med de nya inköpsreglerna är alltså att nå effektivare logistik, kortare väntetider och mindre köer. Men Per menar att i längden handlar det också om konkurrenskraft och det viktigaste av allt, skapa förutsättningar för ett högt spannmålspris.

– Avsikten är att ge hela spannmålsaffären ett lyft. Vi är medvetna om att det kan bli jobbigt för några få, men i längden tror vi att den här lösningen kommer att föra med sig bättre fungerande mottagningar.

Texter: Helena Holmkrantz

Tre sorter utgår i Lantmännens inköpserbjudande från och med skörd 2021: konventionell åkerböna, Krav-rågvete och Krav-foderärt. Dessa har i snitt levererats om 255 ton per lagerställe. Sex sorteringar flyttas från skördeperioden till eftersåsong. Totalt handlar det om 30 000 ton.

”

Jag vill driva det svenska lantbruket framåt och hjälpa våra kunder att bli konkurrenskraftiga.

Nye inköpschefen tror på alternativa sätt att sälja

Sedan årsskiftet är Per Gerhardsson ansvarig för inköp av spannmål på Lantmännens spannmålsnhet. Vem är då Per och vad vill han uppnå i sitt nya jobb? Grodden passade på att ställa lite frågor till honom.

Per Gerhardsson har varit med Lantmännen ett par år, men kanske inte syns så mycket utåt. 2016 kom han till foderdivisionen som ansvarig för foderinköpen och den erfarenheten har han tagit med sig in i sitt nya uppdrag som ansvarig för spannmålsinköpen.

Per är i grunden ekonomagronom med bakgrund inom lantbruk. Uppväxten på en gård med växtodling och grisproduktion i Löderup på Österlen gav en bra grund för praktiska erfarenheter. Förutom att hjälpa till hemma under uppväxten jobbade han dessutom sommartid på en mjölkproduktion i närheten.

Rollen som inköpschef på spannmålsnheten ser han som en spännande utmaning:

– Jag får möjlighet att vara nära lantbruket och samtidigt vara mitt i marknaden och spannmålsvärdekedjan.

Vad är ditt mål i din nya roll?

– Jag vill anpassa Lantmännens inköpserbjudande så att vi blir än mer konkurrenskraftiga på marknaden – en naturlig affärspartner, men samtidigt ser jag det som minst lika viktigt att driva det svenska lantbruket framåt och hjälpa våra kunder att bli konkurrenskraftiga.

Vad tror du om framtiden för det svenska lantbruket?

– Jag tror vi kommer att se mer och mer av de nya instrument som introduceras för att göra lantbruket lönsamt på flera sätt, svarar Per och tar finansiell spannmålshandel som exempel.

Han menar att i framtiden kommer det för en del odlare vara lika naturligt att sälja en del av skörden finansiellt som det numera är att sälja med fastprisavtal före skörd.

– För 15 år sedan drev Lantmännen fram fastprisavtalet som i dag är en självklarhet på marknaden. På samma sätt hoppas jag att vi ska kunna fortsätta driva utveckling framåt och införa nya verktyg som ger lantbrukare fler sätt att skapa lönsamhet på gård.

Vad är ditt råd till odlarna?

– Att utnyttja de resurser som finns – att ta del av hela paletten av möjligheter att sälja och bestämma sig för den strategi som passar ens företag bäst! Om man vill få lönsamhet behöver man ha en grundtanke med sitt företag, en prisstrategi som är anpassad för den typ av företag man driver och en idé kring det man vill åstadkomma.

Per jämför med industrin, där en prissättningsstrategi ofta är ett krav för att banken ska ställa upp med finansiering.

– Det tänkandet kan vara bra att ha även i lantbruket för den som vill nå lönsamhet.

Text: Helena Holmkrantz

Hitta rätt strategi mot ogräsen

Den interaktiva ogräsmodulen i Digi-tala Odlar är ett bra verktyg för dig som med ett par knapptryckningar vill hitta rätt ogrässtrategi snabbt. Ogräsmodulen innehåller de strategier Lantmännen har tagit fram genom många års fältförsök. Det som är unikt är att Lantmännen testat hela strategier och inte enbart preparat mot preparat.

Börja i fält – vilka ogräs hittar du? Gå sedan in på odla.lantmannenlantbruk.se och klicka på den gröda du vill behandla.

Interaktiva odla fungerar både i mobilen och i datorn, skanna QR-koden med mobilens kamera så kommer du direkt till ogräsmodulen.

Interaktiv modul för ogräsbehandling

Ogräsbehandling

Välj gröda

Välj gröda: Höstoljeväxter

Välj behandling: Vår

GÅ VIDARE

1 Välj gröda du ska behandla, välj sedan vilken säsong – Vår eller höst och klicka på Gå vidare.

Interaktiv modul för ogräsbehandling

Ogräsbehandling

Valda strategier för jämförelse

Korvetto ✕ Galera + POGON ✕

Korvetto + Matrigon 72 SG + Superolja ✕

Strategier Höstoljeväxter

Bäst strategier överst

Filtrera efter ogrästyp: Alla Ogräs

Korvetto
Vårbehandling (strategi) - Dos: 1,0 l

Galera + POGON
Vårbehandling (strategi) - Dos: 0,2 l + 0,3 l

Korvetto + Matrigon 72 SG + Superolja
Vårbehandling (strategi) - Dos: 0,5 l + 0,25 g + 0,5 l

Clicophar + Superolja
Vårbehandling (strategi) - Dos: 0,2 l + 0,5 l

3 Nu kommer våra förslag på strategier upp i en lista med de bästa överst och grönmarkerade. Grönmarkerade visar full effekt på de valda ogräsen. Du har möjlighet att filtrera resultaten efter ogrästyp (1). Klicka på den lilla svarta pilen (2) för att få alla detaljer i strategin som i bild 4. Bocka i rutan (3) för att jämföra strategier i detalj.

Interaktiv modul för ogräsbehandling

Ogräsbehandling

Välj ogräs

Bekämpa ✕ Bekämpa ✕ Bekämpa ✕

GÅ VIDARE

☒ Bekämpa

☐ Bekämpa

☐ Flyghavre

☐ Förgiftning

☐ Kemikalier

☐ Kvicklor

☐ Löss

2 Bocka i de ogräs du hittar i fältet (1). De valda ogräsen syns nu längst upp (2). Klicka på Gå vidare.

Interaktiv modul för ogräsbehandling

Ogräsbehandling

Valda strategier för jämförelse

Strategier Höstoljeväxter

Bäst strategier överst

Filtrera efter ogrästyp: Alla Ogräs

Korvetto
Vårbehandling (strategi) - Dos: 1,0 l

Dos per HA: 1,0 l

Ogrästyp: Vårbehandling (strategi)

Kommentar: Används i OC 30-50. Inom stråleområdet. Ej skada på 20-25 °C. 50 l skrymme. Marsbehandling på våren om ej beaktat på hösten.

Ogräs: Bekämpa (+50 % effektivitet)

Bekämpa (+50 % effektivitet)

Bekämpa (+50 % effektivitet)

Se effektiv på alla odlar

Galera + POGON

4 Se detaljerna i strategin.

För att handla i Gårdsbutiken klickar du helt enkelt på bilden på startsidan i LM². Du slussas då vidare till butiken och kan ta del av alla erbjudanden.

Gårdsbutiken är Lantmännens livsmedelsbutik på nätet

Är du nyfiken på att köpa produkter ur Lantmännens livsmedelssortiment? I början av året öppnade Gårdsbutiken på Lantmännens portal LM². Här kan alla inloggade enkelt köpa produkter ur Lantmännens livsmedelssortiment.

Det har länge saknats en möjlighet för medlemmar och leverantörer att enkelt få tillgång till det stora sortiment av produkter som Lantmännen tillverkar av det som odlas på svenska åkrar.

En digital livsmedelsbutik gör det möjligt att på ett enkelt sätt hitta resultatet av det som medlemmarna säljer till Lantmännen. Du som har ett LM²-konto kan köpa ett urval av Lantmännens konsumentprodukter i den nya Gårdsbutiken.

Sortimentet i Gårdsbutiken kommer att variera, men det ska alltid finnas en blandning ur kärnsortiment och en del nyheter. Många av Lantmännens svenska varumärken finns representerade. Gårdsbutiken är byggd i samarbete med Matsmart och du har möjlighet att även lägga till varor från Matsmarts övriga sortiment.

Priaxor®

- när du tänker stort
i vårkorn

- ✓ Stark kurativ effekt
- ✓ Skyddar under lång tid
- ✓ Flexibel användning
- ✓ Korn, råg, havre

Använd växtskyddsmedel med försiktighet.
Läs alltid etikett och produktinformation före användning.
Observera alla varningsfraser och symboler.
BASF är medlem i Svenskt Växtskydd.

AgCelence
Expect more

BASF
We create chemistry

Klimatförändringen märks tydligt i Zambia i södra Afrika. Medvetna lantbrukare börjar nu ställa om mot odling av mer torktåliga grödor och mot traditionella jordbruksmetoder. På andra håll arbetar forskare även med att få fram plantor som klarar metallföroreningar bättre.

Klimatet tvingar fram nya grödor i Zambia

”

Jag har bytt bort vattenintensiva grödor som kål. Nuförtiden odlar jag mer vattenmeloner.

Richard Nakeeye

Zambia är hårt drabbat av klimatförändringarna. Medvetenheten om frågan är samtidigt stor i landet. Redan när man

kommit in till huvudstaden Lusaka ser man skolklasser och andra demonstrera för att lyfta klimatfrågan högt på den politiska dagordningen.

– Klimatförändringen påverkar produktiviteten. Det handlar också om personlig hälsa, säger Emmanuel Mwinsa, generalsekreterare för fackförbundet Zulawu, som vi träffar där.

På landsbygden är problemen ännu påtagligare. Höstregnen kom sent till landet, och när man färdas genom landskapet syns överallt brunbrända fält och dammoln som blåser upp från de torra åkrarna.

– Förra säsongen hade vi bara regn en enda månad. Merparten av majsplantorna torkade ut innan de nådde ett moget stadium, berättar Karrus Hang'andu, radiojournalist i staden Monze söder om Lusaka.

Hettan tvingar fram alternativ

Följden av torkan blir ofrånkomligen matbrist. I frukt- och grönsaksständer säljs den magra skörden till högre pris än vanligt. Och i de särskilt utsatta södra delarna av Zambia har en del människor till och med börjat äta gräs och rötter, grov majs avsedd till boskapsfoder och potentiellt giftiga frukter för att klara sig.

Bönderna klagar över hettan, som i vissa fall kan stiga till över 40 grader. Och även om många av gammal vana fortsätter odla på samma sätt som förr, försöker flera jordbrukare numera byta från regnkrävande grödor till mer tåliga alternativ. Ett exempel är Richard Nakeeye, bonde och lärare som vi träffar utanför staden Magoye.

– Jag har bytt bort vattenintensiva grödor som kål. Jag har även gått ifrån majs i viss mån, eftersom den tar längre tid på sig att mogna. Nuförtiden odlar jag mer vattenmeloner, säger Richard Nakeeye och visar på några hektar med mognande gröna meloner.

Det torde vara en överraskning för många av oss svenskar kanske, men

Medveten lantbrukare. Den zambiske bonden Richard Nakeeye har börjat ställa om lantbruket mot mer torktåliga grödor som bland annat sunnhampa och vissa sorters vattenmelon.

Zambia

Yta: 752 618 km², eller 70 procent större än Sverige (Sverige: 447 435 km²).

Befolkning (2019): 17,9 miljoner invånare (Sverige: 10,3 miljoner invånare). Sverige och Zambia har därmed en närmast identisk befolkningstäthet, om 25 invånare/km².

Förväntad medellivslängd: 63,6 år (Sverige: 82,4 år).

BNP per capita (2017): USD 1 672 (Sverige: 56 319 USD).

Ekonomi: Zambia har en stor gruvsektor, särskilt ifråga om koppar. Jordbruket är dock fortfarande den överlägset största näringen i landet. Över 50 procent av befolkningen lever under fattigdomsgränsen, uppskattningar från 2015.

Richard Nakeeye menar att vissa sorter av vattenmelon klarar torka bra. I stormarknaden i närbelägna staden Mazabuka säljs också prima exemplar av lokalt odlade meloner.

– Jag har också gjort försök med sunnhampa, som inte behöver mycket vatten, för att visa andra bönder att de kan göra samma sak. Sunnhampa förbättrar skörden rejält, eftersom den binder kväve och eftersom förmultnande delar av växten ger näring åt omgivande grödor.

I övrigt odlar Richard Nakeeye bland annat gröna bönor och lök, som också klarar torkan förhållandevis bra. Delvis försöker han dock anpassa sig till köparnas smak och vanor, och odlade den senaste sommaren till exempel tre hektar färskmajs. I dag ligger processade gamla majskolvar överallt på gården.

Brist på el

Zambias bönder är nu inte bara drabbade av klimatförändringarna direkt, genom torkan, utan även genom brist på el. Zambia, som har mycket vattenkraft, behövde den senaste säsongen stänga av strömmen många gånger om dagen för att den skulle räcka till. Något som tydligt märktes hos Richard

Nakeeye, som har dragit bevattnings-slangar från sitt elektrifierade pumphus.

Under pollineringsäsongen stängde myndigheterna av vattenkraften ofta, vilket påverkade majsen mycket.

På grund av de osäkra klimatförhållandena i landet fluktuerar också priserna rejält på skörden – exempelvis kan bönderna i tider av hög efterfrågan sälja 25 kilo tomater för motsvarande 30 amerikanska dollar, men under sämre tider får de endast en dollar för samma kvantitet.

– Så kanske behöver vi bönder sitta ned och hitta sätt för att upprätthålla priset och efterfrågan, säger Richard Nakeeye.

Nygamla metoder

I en by längre bort bor den äldre lantbrukarkvinnan Naomi Mweetwa Choongo, 70 år och änka sedan år 2000. Två söner med familjer hjälper till med gården.

– Jag klarade mig ganska bra senaste

året, för vi fick lite regn över vår farm. Inte lika stor skörd som vanligt, men tillräckligt för konsumtion, säger hon.

För att få ut så mycket som möjligt av det tillgängliga vattnet använder sig dock Naomi Mweetwa Choongo av gamla traditionella metoder för bevattning. Det handlar bland annat om bevattning med nedgrävda slangor och krukor med små hål, som ger långsam befuktning av odlingsmyllan. Dessutom har hon minimerat användningen av konstgödsel, som annars är en stor utgift för zambiska bönder.

– Jag är engagerad i "conservation farming" (bevarandjordbruk) och jobbar mycket med växelbruk och samodling, säger Naomi Mweetwa Choongo, som också har besökt Sverige 2008 i samband med biståndsorganisationen Kooperation utan gränser (numera We Effect) 50-årsjubileum.

Klimatet och miljön i Zambia kräver nu inte bara anpassning av grödorna utifrån torkresistens. I norra delen av

landet har ohållbar gruvdrift sedan lång tid tillbaka lett till metallkontaminering av marken. Ett svenskt-zambiskt forskningsprojekt undersöker därför sedan några år tillbaka möjligheten till fyto Remediering.

I korthet handlar det om hur man kan optimera växter för att "suga upp" tungmetaller ur jorden, avlägsna växterna och, i slutändan, återställa förgiftad mark.

– Målet är att man ska kunna täcka gamla sedimenteringsdammar med ett vegetationstäckte igen, säger Emma Sandell Festin, jägmästare och doktorand på institutionen för sydsvensk skogsvetenskaps vid Sveriges lantbruksuniversitet SLU i Alnarp.

Samarbetspart på plats i Zambia är Copperbelt University:

– Vi tittar på vilka zambiska växtsorter som kan anpassa sig till en sådan här omgivning, säger Stephen Syampungani, professor i ekologi.

För att få plantorna att klara sig trots giftet testas olika växter, kombinationer av metallösnings- och tillskott i form av biokol och hönskötsel. Projektet fortlöper fram till våren 2020, och kommer sedan eventuellt att förlängas.

Text och bild: Joakim Rådström

” Jag är engagerad i 'conservation farming' (bevarandjordbruk) och jobbar mycket med växelbruk och samodling.

Naomi Mweetwa

Bevattningsexpert. Naomi Mweetwa Choongo är erfaren jordbrukare, och testat bland annat olika bevattningstekniker hemma på gården i Zambia.

Metallxperiment. Lee Mudenda (till vänster) och Stephen Syampungani samarbetar med svenska SLU för att ta fram metalltåliga grödor för gruvnära jordbruksmarker i norra Zambia.

POTATIS EMBALLAGE

NY HEMSIDA!

FOTE GÅRDENS EMBALLAGE LIDKÖPING

Tel 0510-500 29
070-545 00 29
Fax 0510-500 04
leif@fotegarden.se
www.fotegarden.se

Rådgivning med

Mässor och fältvandringar hör sommaren till och det är också viktiga tillfällen för odlingsrådgivare att synas och förmedla sin kunskap. I år är möjligheterna definitivt begränsade eftersom samtliga fältmässor i juni-juli är inställda. Hur jobbar då Lantmännens odlingsrådgivning, VäxtRåd, i pandemitider?

– Bönderna satsar ju framåt och odlingen minskar inte för att vi har ett hotande virus i samhället, så behovet av

rådgivning minskar inte. Däremot måste vi göra det på andra sätt och vi har knappast mindre arbete än ett vanligt år, konstaterar Niclas Sjöholm, chef för odlingsrådgivningen

VäxtRåd ordnar under försommaren ett litet antal fältvandringar, men omständigheterna gör att man begränsat antal deltagare. Högst 10-15 personer för att kunna hålla avstånd, inga samåkningar dit och fikan sker utomhus.

– Det blir så klart strängare regler och färre tillfällen, men det funkar ändå.

VäxtRåd har i flera år haft fältvandringssgrupper som träffas ett par gånger per säsong. Där blir det nu som regel färre tillfällen. Några av grupperna har dessutom flera äldre deltagare och där har odlingsrådgivningen fått hitta spe-

ciallösningar för att de ska slippa utsättas för risker.

Just nu arbetar man även parallellt med digitala kanaler. Odlingsrådgivarna varvar sina vanliga fältvandringar med att skapa filmer.

– Vi försöker till exempel sprida information och skapa forum kring våra strategiförsök. Precisionsodling är ett annat område som vi vill hjälpa våra kunder att komma igång med just nu, säger Niclas.

Det som av naturliga skäl är lättast att hålla igång är de enskilda kundbesöken. Där är riskerna minimala och det är enklare att hålla avstånd.

– Vi har alla typer av reaktioner från våra kunder, från de som är extremt rädda till de som inte är så oroliga. Vi måste givetvis lyssna på hur kunderna vill ha det och samtidigt anpassa oss till de rekommendationer som kommer från myndigheterna. Vi följer utvecklingen!

Text och bild: Helena Holmkrantz

Webben en mötesplats när träffar blir inställda

De flesta av sommarhalvårets mötesplatser håller stängt i år. I stort sett inga mässor eller sommarträffar och mycket få fältvandringar i kalendern. Hur håller man då kontakt med medlemmarna i distrikten? I distrikt Dala-Aros har styrelsen satt frågan högt på dagordningen.

Dala-Aros

– Vi är inte bekväma med att bara sitta still och vänta. Det kändes jobbigt att inte kunna diskutera med medlemmarna och bestämde oss för att göra vad vi kan för att hitta nya kontaktvägar med medlemmarna, förklarar Joakim Borgs, ordförande i distrikt Dala-Aros.

Han konstaterar att även om det i dagsläget är svårt att mötas så är det viktigt att fortsätta föra en dialog med medlemmarna och ge dem en chans att komma till tals. Kommunikationen får inte tappas bort. Många idéer har diskuterats i styrelsen – nyhetsbrev, e-post, sms, hemsidan på lantmannen.se och Facebook. Att synas på flera ställen gör att chanserna ökar att medlemmarna uppmärksammar det.

Joakim Borgs, ordförande i distrikt Dala-Aros.

– Vi har tagit upp frågan på våra styrelsemöten och en av idéerna som låg nära till hands var att lyfta vår Facebooksida på ett nytt sätt. Sidan finns ju redan, men vi har bara använt den lite till och från. Nu vill vi fylla sidan med innehåll – både allvarigare innehåll där vi beskriver vad vi vill göra i styrelsen och lite lättsammare inslag. Troligen

AGROLS SMÖRJRÅD - NY GEMENSAM E-POST OCH NYTT TELEFONNUMMER:
SUPPORT@AGROL.SE

010-556 80 00

Marcus Andersson • Yngve Lindh • Lars-Göran Persson • Mattias Nord

VÅR SUPPORT TILL DIG

Agrol har smörjmedel för varje maskin och motor. De flesta produkter är utvecklade inom lantbruket för att tåla extrema påfrestningar i maskiner som aldrig får stå stilla. Det har gett prestanda som uppskattas långt utanför lantbrukets domäner. Prova vad de kan göra för din maskin.

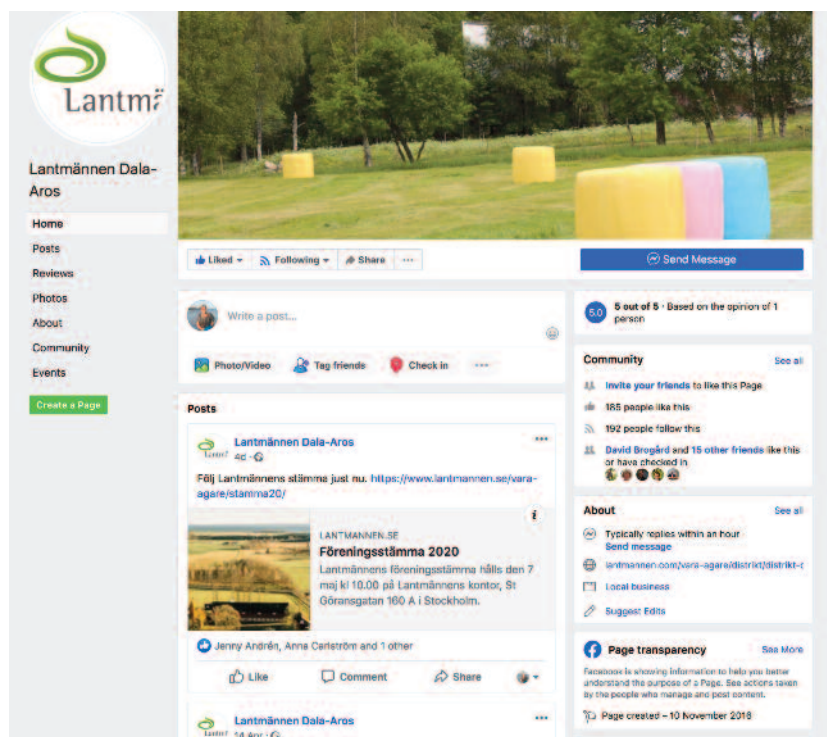
Om du frågar eller svårt att välja rätt smörjmedel kontakta Agrols smörjråd.
010-556 80 00
support@agrol.se

distans

Niclas Sjöholm, chef för Lantmännens odlingsrådgivning, VäxtRåd,

Lantmännen Dala-Aros sida på Facebook är fri för alla att besöka.

blir det så att vi lägger ut texter på vår hemsida på lantmannen.se och även på Facebook.

I idébanken finns till exempel porträtt av de olika styrelseledamöterna så att medlemmarna ska kunna lära känna sin styrelse bättre, men också inslag om hur det ser ut i fält lokalt och i olika försök. För att nå ut vill styrelsen nu fånga upp så många medlemmar som möjligt.

Den här satsningen är dessutom

något som distriktet kan ha nytta av även när pandemin lagt sig.

– Det här blir ytterligare ett sätt till att synas och ha kontakt. Fungerar det bra så vill vi fortsätta även efter kristiden. Vi hoppas nu att vi kan få en bra dialog och att så många som möjligt nappar på möjligheten. Gilla vår Facebooksida Lantmännen Dala-Aros så kommer vi att finnas i ditt flöde, uppmanar Joakim.

Text: Helena Holmkrantz

Keep clear, keep going.

Rätt väg för både ekonomi och miljö

Effektiv dammbindning är en smart investering för både infrastruktur och hälsa. Våra grusvägar blir säkrare och behagligare att köra på, och kostar mindre att underhålla. Samtidigt minskar mängden partiklar i luften. CC road® kalciumklorid ger dubbelt så god effekt som andra alternativ, och vi levererar alltid snabbt med stabil kvalitet i hela landet.

Ring oss gärna på 042-453 27 00 eller läs mer på dammbindning.nu

TETRA Chemicals Europe AB
Tel 042-453 27 00
info@tetrachemicals.com

Initiativ för framtida tillväxt

När pandemin klingat av måste hjulen i samhället börja snurra igen. Det är en utmaning för alla oavsett bransch. Vad kan Lantmännen göra för att stimulera tillväxten efter corona? Grodden ställde frågan till Lantmännens strategichef Patrik Myrelid.

– Just nu jobbar vi bland mycket annat med ett antal tillväxtinitiativ som ska ge skjuts åt näringen nu och i framtiden. Det är allt från att stimulera till investeringar på gårdsnivå till att påverka satsningarna på export av svenska livsmedel.

Patrik konstaterar det är viktigt att utvecklingen fortskrider även i tider av kris. Den dag när pandemin är över måste alla delar av näringen kunna fortsätta växa. Därför trycker Lantmännen mycket på de sex olika initiativ och plattformar som tillsammans utgör ett tillväxtpaket för lantbruket och livsmedelsproduktionen. Gemensamt för projekten är att Lantmännen här arbetar tillsammans med andra organisationer och företag.

– Vi kan inte nå hela vägen på egen hand. Genom att samarbeta med andra delar vi både på risk och möjlighet. När vi arbetar för gemensamma mål inom näringen kan vi dessutom positionera oss gentemot politiken.

Vilka är då de olika områdena?

- Grogrund handlar om att utveckla svensk växtförädlings och säkerställa att det finns sorter som är anpassade till svenska förhållanden. Lantmännens finns med i styrgruppen för det kompetenscenter som bildats på SLU i Alnarp. Bakom initiativet står Lantmännen, LRF, SLU, Region Skåne, Länsstyrelsen i Västernorrland och Culinar. (Läs mer om Grogrund i Grodden 2/2020).
- Animore är motsvarigheten till Grogrund på animaliesidan. Här är målet att bilda ett centrum för att få till en

rejäl satsning på forskning och utveckling som utökar den samlade kunskapen inom animalieproduktionen. Just nu pågår en utredning som Jordbruksverket håller i för att se hur en sådan plattform skulle kunna utformas. Bakom initiativet står Lantmännen, LRF och SLU.

- Lantbrukets dataplattform är en samverkan mellan Lantmännen, LRF, Växa och Hushållningssällskapet för att möjliggöra delning av data om lantbruket som finns i dessa organisationer. I mitten av maj gick initiativtagarna ut med en gemensam nyhet om satsningen. Tanken är att man ska kunna dela anonymiserade data med varandra för att förenkla och stötta lönsamhet, innovation och hållbarhet. I slutändan ska Sveriges lantbrukare gynnas genom innovationer som kan bli verklighet tack vare utveckling med hjälp av digitala data.

(Läs mer i rutan nedan.)

- Tillväxtbolaget gjorde en omstart häromåret och har blivit en lyckosam satsning. Tillväxtbolaget erbjuder riskkapital till lantbrukare som vill investera och växa. Intresset har varit stort och för att inte tappa tempot söker man nu fler aktörer som vill vara med och satsa på lantbrukssektorns tillväxt. Bakom Tillväxtbolaget står Lantmännen, LRF och HK Scan. Hittills har cirka 60 mkr investerats och som bidragit till att möjliggöra investeringar på gårdarna om totalt över en halv miljard.

- "Nordic Oats" är ett initiativ med målet att öka exporten av havreprodukter, att på allvar få ut den nordiska havren i världen. Det är ett svensk-finskt samarbetsprojekt och bakom sats-

Patrik Myrelid,
strategichef
Lantmännen.

ningen står Lantmännen, LRF, MTK (Finlands motsvarighet till LRF) och Fazer. Just nu fokuserar man på att få med Business Sweden och Business Finland i arbetet och sätta havren på kartan i livsmedellexportprogrammen i båda länderna.

- Sweden Food Arena är en långsiktig satsning som ska sätta den svenska livsmedelsbranschen på listan bland de mest lönsamma och innovativa i Europa. Arenan håller ihop innovationsprogram för att skapa förutsättningar för nya produkter och nya marknader som inte finns i dag. Hela 60 företag står bakom arenan och Lantmännen

är ett av dem. (Läs mer om Sweden Food Arena i Grodden 2/2019)

– Man kan se hela det här paketet som Lantmännens erbjudande till politiken för att de ska kunna verkställa den nationella livsmedelsstrategin och för att produktionen i landet ska kunna öka, förklarar Patrik och konstatera att alla delar av paketet rullar på i hög takt. Det är angeläget arbete.

– Arbetet med de olika initiativen har inte stannat av den här våren, det har fortskridit och hållit en hög utvecklingstakt trots oro i omvärlden. När samhället öppnar igen är vi redo, avslutar Patrik.

Text: Helena Holmkrantz

Plattform samlar lantbrukets data

Med lantbrukarna i centrum har Hushållningssällskapet, Lantmännen, LRF och Växa Sverige träffat ett samarbetsavtal för att skapa Lantbrukets Dataplattform.

Bakgrunden är den snabba digitala utveckling inom primärproduktionen. Stora mängder data skapas och systemen som används i lantbrukarens verksamhet blir allt mer avancerade. Syftet med plattformen är att ta vara på den samlade information som finns i primärproduktionen för att öka produktionen inom jordbruket och utveckla mer avancerade tjänster och innovationer för lönsamhet och hållbarhet på gårdsnivå.

I takt med att plattformens inriktning tydliggörs är ambitionen att engagera ytterligare partners i form av företag, forskningsaktörer och offentlig verksamhet.

Hållbar mjölk- och köttproduktion i fokus

I november förra året presenterade Lantmännen rapporten Framtidens jordbruk. I Groddens decembernummer berättade vi om resultaten från undersökningarna, där höstveten var modellgröda. Rapporten var en kartläggning av vilka åtgärder som behövs för att samtidigt öka skördarna och minska klimatpåverkan i enlighet med Parisavtalet.

Nu tar Lantmännen nästa steg – en kartläggning av vad som behöver göras för framtidens hållbara produktion av mjölk och kött.

Precis som i första undersökningen samlar Lantmännen experter både inom och utom organisationen för att få en bra sammanlagd bild. Ett antal för- troendevalda kommer att finnas med

för att representera den praktiska animalieproduktionen. Dessutom förstärks gruppen med representanter från från externa organisationer och företag.

Lantmännen kommer att ha en drivande roll och vice vd Per Arfvidsson är ordförande i styrgruppen.

– Projektet ska skapa en gemensam bild av framtidens mjölk- och köttproduktion i ett hållbart livsmedelssystem. Vi vill beskriva ett realistiskt scenario som beskriver nötdjurets framtida roll, med proaktiva åtgärder för hållbar produktion, samt vilka aktörer som behöver agera för att driva utvecklingen, säger Per Arfvidsson.

Projektet kommer att använda verkliga data från gårdar och identifiera po-

tentialer för att minska klimatpåverkan med bas i vetenskapliga studier. De områden på gården som har störst klimatpåverkan är metangas från vämjäsning, gödselhantering och inköpt gödsel, foderproduktion, bränslen och energi. Lantmännen en viktig roll i flera av dessa delar, som foder och vall, liksom maskiner i lantbruket.

Klimateffektivt foder

I arbetet mot än mer klimateffektivt foder kommer Lantmännen arbeta i en grupp med finska och svenska kollegor. Projektet kommer den närmaste tiden formuleras med styrgrupp och externa referensgrupper. Nuläge för påverkan från mjölk och kött ska fastställas och parallellt kommer arbetet med att identi-

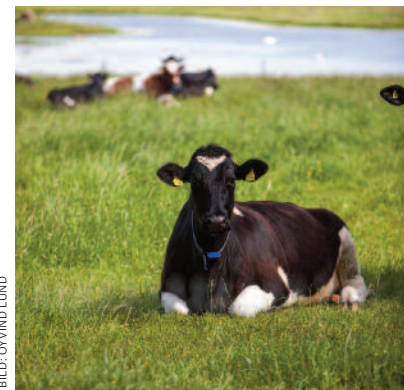

BILD: ÖRVIND LUND

Hur ska framtidens kött- och mjölkproduktion bli mer hållbar? Den frågan ställer sig Lantmännen i en ny kartläggning.

fiera och kvantifiera av potentialer för minskad klimat- och miljöpåverkan att påbörjas.

Lantmännen siktar på att undersökningen ska vara klar i början av nästa år.

EU's Green Deal påverkar framtiden för lantbruket

Alarik Sandrup
Näringspolitisk chef
på Lantmännen

EU-kommissionen presenterade i slutet av 2019 European Green Deal, som på olika sätt kommer att påverka lantbruket och Lantmännens affärer i framtiden. Initiativet innehåller både hot och möjligheter och debatteras nu flitigt i Bryssel.

Den nya EU-kommissionen tillträdde 1 december 2019 och redan innan den tillträdde hade ett omfattande tillväxt- och hållbarhetspaket utlovats och så tidigt som den 11 december presenterades European Green Deal ("Den Gröna Given"). Ett starkt skäl till detta initiativ var att man ville skapa ett stort europeiskt projekt för att hålla samman EU och inte minst lägga grunden till en stabil koalition i Europaparlamentet mellan de konservativa, socialdemokratiska och liberala partigrupperna.

Tanken bakom den omfattande Green Deal är att man ska fånga upp viktiga politiska frågor kopplade till tillväxt och jobb, inte minst i ekonomiskt eftersatta länder och områden, samtidigt som frågorna som rör miljö och klimat ska attrahera de yngre delarna av befolkningen i storstadsområdena. Vid sidan av Green Deals sakinnehåll, är alltså tanken att initiativet också ska skapa ett stabilt EU för politiska partier i mittfåran och ett gemensamt engagemang hos stora delar av befolkningen.

EU-kommissionens ordförande Ursula von der Leyen och vice ordförande Frans Timmermans har tydligt gått i bräschen för Green Deal och investerat mycket personlig prestige i dess lansering och att den verkligen ska bli det stora EU-gemensamma projektet som man tänkt sig. Överlag har det initialt mottagits mycket väl av medlemsländerna och Europaparlamentet, men inte helt oväntat har Polen satt sig på tvären och begärt specialbehandling och ersättningar om dess kolindustri påverkas negativt.

Minskad klimatpåverkan

Även om Green Deal är brett i sitt anslag, så är det ingen tvekan om att det främst är ett initiativ för att minska EUs påverkan på klimatet, där slutmålet är ett klimatneutralt EU 2050. Man föreslår att EUs samlade utsläpp ska minska med minst 50 procent till 2030 jämfört med 1990 och att en klimatlag ska antas för att ge struktur i klimatarbetet, som under många år varit fragmenterat och nyckfullt. För att detta ska ske måste även enorma investeringar göras i förnybar energi, infrastrukturen, transportsektorn, forskning och innovation samt industrin, så att man skapar de gröna jobb och den ekonomiska tillväxt man önskar.

Man har tidigt lagt stort fokus på finansieringen av förändringsarbetet, och föreslår dels regelverk för en hållbar finanssektor och dels vill man allokera en större del av EUs egen budget för de gröna investeringarna. Man har bland annat lanserat idén om en omställningsfond på 1000 miljarder kr för att kompensera sektorer och länder som kan påverkas negativt av att man exempelvis vill minska produktion och användning av fossila energislag.

Affärsmöjlighet för lantbruket

För svensk del så finns det stora möjligheter vad gäller biobaserade kemikalier, material och energi från jord och skog, där Sverige redan är världsledande. Det är enorma volymer olja, kol och naturgas som måste fasas ut om ambitionerna i Green Deal ska förverkligas och det bör ge stora affärsmöjligheter för bland annat lantbruket och Lantmännen.

EUs negativa syn på grödbaserade biodrivmedel är fortfarande ett bekymmer, men frågan är om inte denna (märkliga och felaktiga

” Lantmännens satsningar på bland annat Framtidens Jordbruk, Jord till bord, hållbara och sunda livsmedel samt bioenergi är helt i linje med Green Deal.

inställning kommer att nyanseras när man inser att exempelvis elektrifiering av transporterna inte ensamt kan fasa ut oljan, utan att hållbara och konkurrenskraftiga biodrivmedel från lantbruket också blir helt nödvändiga.

Agroetanol har redan och kommer att spela en viktig roll som exempel på att grödbaserade biodrivmedel kan ha klimatprestanda i världsklass, producera gröna kemikalier och att den stora proteinfoderproduktionen bidrar till en hållbarare livsmedelsproduktion.

Skärpt miljölagstiftning

Green Deal är definitivt inte bara guld och gröna skogar, utan man diskuterar även skärpt miljölagstiftning för lantbruket, till exempel vad gäller mineralgödsel och växtskyddsprodukter. Här är det viktigt att lagstiftningen anpassas utifrån rådande situation i de olika länderna, så att sträng miljölagstiftning som kanske är relevant i vissa medlemsstater, inte införs i Sverige som redan ligger i topp vad gäller hållbart lantbruk och livsmedelsproduktion.

I Green Deal ingår strategin Farm to Fork (F2F), som samlar åtgärder och insatser för livsmedelsvärdekedjan, alltså samma koncept som i Lantmännens Jord till bord. Flera av de hittills kända inslagen i Farm to Fork kan tyvärr leda till negativa konsekvenser för det europeiska lantbrukets konkurrenskraft, men det finns även vissa positiva inslag som krav på ursprungsmärkning, hälsosammare livsmedel och åtgärder mot livsmedelsbedrägerier. Även om Coronakrisen försenar lagstiftningsarbetet i Bryssel, så kommer tempot för Green Deal att vara högt och de kommande två åren blir mycket intensiva. Det är närmare 50 olika strategier och direktiv som ska initieras eller revideras och merparten kommer att behöva processas och godkännas av de tre viktigaste EU-institutionerna; Kommissionen, Europaparlamentet och Rådet.

Hot och möjligheter

Green Deal innehåller som sagt både hot och möjligheter för Lantmännen och det svenska lantbruket och det gäller nu att bevaka och påverka i prioriterade delar av det omfattande paketet, både på egen hand och tillsammans med andra aktörer som LRF och Livsmedelsföretagen. Lantmännens satsningar på bland annat Framtidens Jordbruk, Jord till bord, hållbara och sunda livsmedel samt bioenergi är helt i linje med Green Deal och utformas paketet på rätt sätt, så kommer det att leda till fler lönsamma och strategiskt viktiga affärer.

Varsågod!

Lantmännens odlingsstrategier*
finns nu tillgängliga i din mobil på:
www.odla.lantmannenlantbruk.se

För moderna lantbrukare har vi nu uppdaterat all informationen från vår odlingsbibel Odlå i en digital version. Den är tillgänglig och läsbar där du är uppkopplad. Årets nyhet: Både blandningstabeller och ogrässtrategier är nu ännu enklare att läsa mobilt. Skanna den gröna QR-koden med mobilens kamera.

*Lantmännens odlingsstrategier testas i sin helhet. De tankblandningar vi rekommenderar är alltså testade i försök, vi vet att de fungerar.

Odlå ditt försprång med oss!

 Lantmännen